



Ministerie van Landbouw, Visserij,
Voedselzekerheid en Natuur

Rapportage Nederlands mestbeleid 2024



English Summary

The Dutch manure policy report provides insight into Dutch livestock farming and the manure market in 2024, participation in derogation in 2024, the enforcement of the Dutch manure policy in 2024 and the progress of the implementation of the Enhanced Manure Enforcement Strategy (VHS) in 2024. This report fulfils the monitoring and reporting obligations as have been laid down in Commission Implementing Decision (EU) 2022/2069 to grant derogation for the years 2022-2025. In addition, this report also fulfils the reporting obligation as has been laid down in the phosphate rights approval decision (C(2017)8483). This report has been drawn up in collaboration with the executive bodies, the Netherlands Enterprise Agency (RVO) and the Netherlands Food and Consumer Product Safety Authority (NVWA).

Manure production

The national production of animal manure has decreased a little to the level of 74.4 million tonnes in 2024, compared to the year 2023. As part of the national production of animal manure, the total nitrogen production has further decreased to 448.9 million kg nitrogen. Therefore, the national nitrogen production in the Netherlands remained below the 2024 ceiling of 504.4 million kg nitrogen and the ceiling of 489.4 million kg nitrogen as has been laid down in the Derogation Decision (2022/2069/EU). Expressed in phosphate, the manure production in 2024 decreased to 146.7 million kg phosphate (ceiling 2024: 172.9 million kg phosphate). This current level in phosphate production meets the condition set in Article 4(2) of the Derogation Decision (2022/2069/EU), which defines a ceiling of 150.7 million kg phosphate.

The manure production of the dairy farming sector expressed in nitrogen decreased to 265.2 million kg nitrogen in 2024. The manure production of the dairy farming sector expressed in phosphate increased little to 76.7 million kg phosphate. In 2024, the manure production of the pig farming sector expressed in nitrogen and phosphate declined further to 80.1 million kg nitrogen and 32.3 million kg phosphate respectively. The poultry sector also witnessed a further decrease of total manure production. Expressed in terms of nitrogen, the manure production in the poultry sector declined to 48.7 million kg nitrogen. The phosphate production of the poultry sector decreased to 20.8 million kg phosphate. The total number of phosphate rights active on the manure market decreased little in 2024 to 86.6 million rights.

Derogation farms

In 2024, the total number of applications for derogation decreased further from 15,056 farms in 2023 to 14,702 in 2024, a decrease of 2.4%. After a relatively big decline in 2022, the level of decline in 2024 got back to the level of the years before 2022. Remarkably, the total acreage that falls under derogation increased little, as did the acreage of grassland under derogation. The percentage grassland on farms with derogation increases with 2% compared to previous years (90%).

In order to meet the 5%-criteria of physical inspections as laid down in the Derogation Decision EU 2022/2069, 760 physical inspections on derogation farms had been performed over the year 2024 (up to the 1st of April 2025). The results of these physical inspections will be shared in this report, alongside the results of the administrative controls and physical inspections of farms with derogation for 2024. In comparison to 2023, a higher percentage of the physically inspected derogation farms did not comply with the requirements of derogation as has been laid down in the Derogation Decision EU 2022/2069.

For the year 2024, a total of 87% of all physically inspected farms with derogation were accorded.

The intensity of supervision increased to 4%. During the same year, 6% of all holdings with commercially kept pigs were inspected, thereby fulfilling the requirements of Article 4, paragraph 6, point (f), of the derogation decision (2022/2069/EU). The enforcement rate—defined as the percentage of inspections in which a violation was identified—increased compared to 2023, reaching 22%.

Furthermore, this report provides information on the number of derogation permits that were revoked in 2024 due to violations related to the year 2023.

Enhanced Manure Enforcement Strategy (VHS)

The Enhanced Manure Enforcement Strategy (VHS) evolved positively over the year 2024. As part of the VHS, monitoring and enforcement of the Dutch manure policy are focused on the three identified risk areas – the Peel, the Gelderse Vallei and Twente – and on the most risky links in the manure chain – intermediaries and co-digesters. For the three identified risk areas, the agreements from previous years were upheld and intensified monitoring and enforcement proceeded in 2024. The analysis for expanding area-based enforcement to all high-risk areas started in 2024, and the decision-making process on this expansion is expected to be completed in the summer of 2025.

On the 1st of January 2023, the realtime reporting of manure transports (rVDM) was introduced. In 2023, further steps have been made to incorporate both imports and exports within rVDM. This process was finalised on the 1st of January, 2024. As a result, manure transports for export and import are also handled through the rVDM since 2024. The next step is to integrate the scheduling of manure sampling by independent samplers (which is mandatory for solid manure) within the rVDM system. In addition, preparations are currently being made to intensify the an increased sharing of rVDM data on import and export of manure with neighboring countries.

Nederlandse Samenvatting

De rapportage Nederlands mestbeleid geeft inzicht in de Nederlandse veehouderij en mestmarkt in 2024, de deelname aan derogatie 2024, de handhaving van het Nederlands mestbeleid in 2024 en de voortgang van de implementatie van de Versterkte Handhavingsstrategie Mest in 2024. Deze rapportage geeft invulling aan de monitorings- en verslagleggingsverplichting als opgenomen in de derogatiebeschikking (EU) 2022/2069. Tevens wordt in de voorliggende rapportage invulling gegeven aan de rapportageverplichting van de goedkeuringsbeschikking fosfaatrechten (C(2017) 8483). Deze rapportage is in samenwerking met de uitvoeringsinstanties, de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) en de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA), tot stand gekomen.

Mestproductie

De nationale productie van dierlijke mest is met 74,4 miljoen ton in 2024 iets afgenomen ten opzichte van het jaar daarvoor. De totale stikstofproductie is hierbij verder gedaald naar 448,9 miljoen kg stikstof. Daarmee bleef Nederland onder het plafond van 504,4 miljoen kg stikstof zoals deze gold in 2024 en ook onder het plafond van 489,4 miljoen kg stikstof zoals neergelegd in artikel 4, tweede lid, van de derogatiebeschikking (2022/2069/EU). Uitgedrukt in fosfaat is de mestproductie in 2024 gedaald naar 146,7 miljoen kg (plafond 2024: 172,9 miljoen kg fosfaat). Ook hiermee voldoet Nederland aan de gestelde voorwaarde in artikel 4, tweede lid, van de derogatiebeschikking 2022/2069/EU waarin een plafond van 150,7 miljoen kg fosfaat is opgenomen.

De mestproductie van de melkveehouderij uitgedrukt in stikstof is afgenomen naar 265,2 miljoen kg stikstof. De mestproductie van de melkveehouderij uitgedrukt in fosfaat is toegenomen naar 76,7 miljoen kg fosfaat. In 2024 is de mestproductie van varkens uitgedrukt in stikstof en fosfaat verder gedaald naar respectievelijk 80,1 miljoen kg stikstof en 32,3 miljoen kg fosfaat. Ook de pluimvee-sector kent een verdere daling van de mestproductie. Uitgedrukt in stikstof is de mestproductie in de pluimvee-sector gedaald naar 48,7 miljoen kg stikstof. De fosfaatproductie van pluimvee nam af naar 20,8 miljoen kg fosfaat. Het totaal aantal fosfaatrechten in de markt is in 2024 lichtelijk afgenomen tot 86,6 miljoen rechten.

Derogatiebedrijven

In 2024 nam het aantal aanmeldingen voor een derogatievergunning verder af van 15.056 in 2023 naar 14.702 in 2024, een afname van 2,4%. Na een relatief grote afname in 2022 (vermoedelijk door de late bekendmaking van de derogatiebeschikking 2022/2069/EU (30 september 2022), na het bemestingsseizoen) is de daling van de afgelopen twee jaren vergelijkbaar met het niveau van de jaren daarvoor. Opvallend is dat het aantal hectares dat onder derogatie valt is toegenomen, evenals het aantal hectares grasland. Het percentage grasland op derogatiebedrijven in 2024 stijgt met 2% ten opzichte van voorgaande jaren (90%).

In deze rapportage wordt verslag gedaan over de fysieke controles op bedrijven met een derogatievergunning over het kalenderjaar 2024.

Van de bedrijven met een derogatievergunning voor 2024 zijn er 760 gecontroleerd. Hiermee wordt voldaan aan de eis van artikel 11, tweede lid, van de derogatiebeschikking 2022/2069/EU om op ten minste 5% van de graslandbedrijven fysieke inspecties uit te voeren. In vergelijking met voorgaande jaren voldoet een groter aandeel van de fysiek gecontroleerde bedrijven niet aan de derogatievoorwaarden.

Voor het jaar 2024 waren in totaal 87% van alle fysiek gecontroleerde bedrijven met een derogatievergunning akkoord.

De toezichtintensiteit in 2024 is toegenomen naar 4%. In 2024 is 6% van alle bedrijven met bedrijfsmatig gehouden varkens gecontroleerd waarmee wordt voldaan aan artikel 4, lid 6, sub f, van de derogatiebeschikking (2022/2069/EU). Het handhavingspercentage (percentage controles waar bij een controle een overtreding is vastgesteld) is in 2024 gestegen ten opzichte van 2023, naar 22%.

Verder wordt in deze rapportage melding gedaan van het aantal derogatievergunningen dat in 2024 is ingetrokken vanwege overtredingen die betrekking hebben op het jaar 2023¹.

Versterkte Handhavingsstrategie Mest (VHS Mest)

In het jaar 2024 verliep de voortgang van de implementatie van de VHS Mest goed. Met de VHS Mest wordt controle en handhaving risicogericht ingezet in de drie geïdentificeerde risicogebieden – de Peel, de Gelderse Vallei en Twente – en op de meest risicovolle schakels in de mestketen – intermediaire ondernemingen en co-vergisters. Voor deze drie regio's zijn de afspraken van voorgaande jaren over versterkte handhaving en toezicht voortgezet in 2024. De analyse voor uitbreiding van gebiedsgerichte handhaving naar alle risicogebieden is in 2024 gestart en de besluitvorming over deze uitbreiding zal naar verwachting in de zomer van 2025 worden afgerond.

Op 1 januari 2023 is het realtime Vervoersbewijs Dierlijke Mest (rVDM), het realtime verantwoorden van mesttransporten definitief ingevoerd. Gedurende 2023 zijn ook de importen en exporten van dierlijke mest verwerkt in het rVDM. Sinds 1 januari 2024 worden de mesttransporten voor export en import volgens het rVDM proces afgehandeld. Een volgende stap is om de planning van het nemen van mestmonsters door onafhankelijke monsternemers (verplicht bij vaste mest) te integreren binnen het rVDM-systeem. Daarnaast lopen er acties om de rVDM gegevens over export en import ook meer te gaan delen met de buurlanden.

¹ Voor een nadere uitleg over deze wijziging in het handhavings- en sanctiebeleid, zie het rapport van vorig jaar.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	7
1.1	Rapportageverplichtingen en leeswijzer	7
2	Mestproductie	9
2.1	Trends in omvang veestapel	9
2.2	Trends in mestproductie	10
2.3	Trends in productierechten	11
2.3.1	Fosfaatrechten	12
2.4	Excretiefactoren varkens, pluimvee en melk- en kalfkoeien	12
2.5	Resultaten Derogatie 2024	13
2.5.1	Derogatie spreiding per gemeente	14
3	Controle en handhaving	15
3.1	Controle en handhaving derogatie	15
3.2	Versterkte handhavingsstrategie (VHS) Mest	17
3.2.1	Toezicht en handhaving	18
3.2.1.1	Algemeen toezicht en handhaving	20
3.2.1.2	Risicogericht handhaven	24
3.2.1.3	Gebiedsgericht handhaven	25
3.2.1.4	Gericht handhaven op risicovolle schakels	25
3.2.1.5	Informatie over strafrechtelijk onderzoek door de NVWA	27
3.2.2	Preventieve maatregelen – Informatie uitwisseling	28
3.2.3	Voortgang implementatie VHS Mest in 2024	28
	Bijlage 1	34
	Bijlage 2	37

1 Inleiding

De voorliggende rapportage geeft inzicht in de ontwikkeling in de Nederlandse veehouderij en mestmarkt en de uitvoering en handhaving van het Nederlands mestbeleid in 2024. Deze rapportage geeft invulling aan de monitorings- en verslagleggingsverplichting als opgenomen in de derogatiebeschikking ((EU) 2022/2069).² In de derogatiebeschikking is een rapportageverplichting opgenomen ten aanzien van trends in de veehouderij en derogatiebedrijven, reeds onderdeel van voorgaande derogatiebeschikkingen, en een rapportageverplichting ten aanzien van de Versterkte Handhavingsstrategie Mest (VHS Mest).³ Deze strategie is erop gericht om de naleving van de mestregelgeving te verhogen en fraude tegen te gaan. Tevens wordt in de voorliggende rapportage invulling gegeven aan de rapportageverplichting van de goedkeuringsbeschikking fosfaatrechten (C(2017) 8483). Deze rapportage is in samenwerking met de uitvoeringsinstanties, de RVO en de NVWA, tot stand gekomen.

Deze rapportage over het jaar 2024 is de zevende rapportage waarin wordt gerapporteerd over de handhaving in het mestdomein en de Versterkte Handhavingsstrategie Mest die dateert van september 2018. De 'Voortgangsrapportage Handhaving en Uitvoering Mestbeleid 2018' was de eerste rapportage over al deze onderdelen, gevolgd door een update in november 2019 met betrekking tot de VHS Mest. De 'Rapportage Nederlands Mestbeleid 2019' van juni 2020 was de rapportage over het eerste volledige implementatiejaar van de VHS Mest.⁴ Voorliggende rapportage geeft de cijfers over 2024 weer als verwerkt tot en met 1 april 2025. De rapportage over 2024 heeft eenzelfde opzet als de rapportages over 2019, 2020, 2021, 2022 en 2023 en bestrijkt het zesde implementatiejaar van de VHS Mest.

1.1 Rapportageverplichtingen en leeswijzer

De Nitraatrichtlijn heeft tot doel om de waterverontreiniging die wordt veroorzaakt of teweeggebracht door nitraten uit agrarische bronnen te verminderen, en verdere verontreiniging van dien aard te voorkomen (artikel 1). Het Nederlands mestbeleid implementeert de Nitraatrichtlijn. Op grond van artikel 3, eerste lid en bijlage 1 van de Nitraatrichtlijn is het gehele Nederlands grondgebied aangewezen als een kwetsbare zone. Op basis van artikel 5 van de Nitraatrichtlijn zijn opeenvolgende actieprogramma's opgesteld om te voldoen aan de verplichtingen en doelen van de Nitraatrichtlijn. In het jaar 2024 betrof dit het zevende actieprogramma Nitraatrichtlijn (2022-2025) en het addendum daarop.⁵

Op grond van bijlage 3, tweede lid onderdeel b, Nitraatrichtlijn is op 30 september 2022 aan Nederland een derogatie verleend voor de jaren 2022 tot en met 2025 (Uitvoeringsbesluit (EU) 2022/2069).⁶ De Europese Commissie heeft besloten de huidige derogatie in te richten als een overgangsmaatregel waarbij Nederland na 2025 geen derogatie meer zal krijgen. Dit betekent dat de hoeveelheid dierlijke mest die per hectare op of in de grond mag worden gebracht stapsgewijs wordt afgebouwd naar uiteindelijk 170 kg stikstof per hectare uit dierlijke mest uit de Nitraatrichtlijn in 2026. Voor het jaar 2024 gold dat landbouwbedrijven met een derogatievergunning nog maximaal 210 kg stikstof uit dierlijke mest per hectare mochten aanwenden in met nutriënten verontreinigde gebieden en maximaal 230 kg stikstof uit dierlijke mest per hectare in andere gebieden.

² Uitvoeringsbesluit (EU) 2022/2069 van de Commissie van 30 september 2022 tot verlening van een door Nederland gevraagde derogatie op grond van Richtlijn 91/676/EEG van de Raad inzake de bescherming van water tegen verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen (PbEU 2022, L 277).

³ Beschikbaar op: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/blg-856981.pdf>.

⁴ Beschikbaar op: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2020/06/01/rapportage-nederlands-mestbeleid-2019>.

⁵ Kamerstukken 33037, nr. 431 en 437.

⁶ Beschikbaar op: [Publications Office \(europa.eu\)](https://publications-office.europa.eu). In december 2005 heeft de Europese Commissie aan Nederland een derogatiebeschikking afgegeven voor de periode 2006-2009. De derogatiebeschikking is in februari 2010 verlengd tot en met 31 december 2013 en op 16 mei 2014 is opnieuw een derogatiebeschikking afgegeven voor de periode 1 januari 2014 tot en met 31 december 2017. 31 mei 2018 is de derogatie verlengd voor de periode 2018-2019. Voor de jaren 2020 en 2021 is een derogatiebeschikking verleend op 17 juli 2020.

De derogatiebeschikking 2022/2069/EU bevat ten aanzien van monitoring en verslaglegging geen aanvullende voorwaarden ten opzichte van wat op basis van de derogatiebeschikking 2020 (2020/1073/EU) gold. De derogatiebeschikking kent een monitoringsverplichting van derogatiebedrijven (artikel 10, tweede lid) en de verplichting om administratieve controles uit te voeren bij alle derogatievergunningaanvragen en 5% van de bedrijven waaraan een vergunning is verleend fysiek te inspecteren (artikel 11, eerste en tweede lid). De verslagleggingsverplichting van artikel 12 was ook onderdeel van voorgaande derogatiebeschikkingen. De gegevens ten aanzien van trends in de omvang van de veestapel (artikel 12, eerste lid, sub b) en trends in de nationale productie van dierlijke mest (artikel 12, eerste lid, sub c) en de excretiecoëfficiënten voor varkens- en pluimveemest worden weergegeven in respectievelijk hoofdstuk 2.1, hoofdstuk 2.2 en hoofdstuk 2.4. De naleving van de algemene voorwaarden van artikel 4 (artikel 12, eerste lid, sub d) wordt over gerapporteerd in hoofdstuk 3.2.1. De kaarten, als gevraagd in artikel 12, eerste lid, sub e, zijn opgenomen in bijlage 1. De administratieve en fysieke controle van derogatiebedrijven als neergelegd in artikel 11 eerste en tweede lid en de evaluatie daarvan van artikel 12 eerste lid sub g zijn opgenomen in hoofdstuk 2.5 en hoofdstuk 3.1.

In de derogatiebeschikking 2022/2069/EU is de voorwaarde gesteld in artikel 4, zesde lid, dat Nederland verder uitvoering geeft aan de versterkte handhavingsstrategie. Deze strategie is in september 2018 vastgesteld en ter informatie aangeboden aan de Europese Commissie. Deze Versterkte Handhavingsstrategie (VHS) Mest adresseert onder andere de inzet op risicogericht handhaven, de identificatie en aanpak van deelgebieden en actoren met een hoger risico, te weten intermediairs en covergisters, en de invoering van een geautomatiseerd systeem voor verantwoording in realtime van mesttransporten (realtime en digitaal Vervoersbewijs dierlijke mest (rVDM)). Bovenstaande aspecten zijn onderdeel van de derogatiebeschikking 2022/2069/EU, respectievelijk artikel 4, zesde lid, sub a tot en met e. Daarop aanvullend is in de derogatiebeschikking 2022/2069/EU (artikel 4, zesde lid, sub f) opgenomen dat 5,5 % van de varkenshouderijen individueel geïnspecteerd dient te worden. Aan deze bepalingen van de derogatiebeschikking wordt gevolg gegeven in hoofdstuk 3.2 dat betrekking heeft op handhaving en de VHS Mest in 2024.

Op 19 december 2017 is de staatssteun ten aanzien van de introductie van een stelsel van fosfaatrechten voor de melkveehouderij goedgekeurd (goedkeuringsbeschikking SA.46349 (2017/N)).⁷ Zoals in iedere goedkeuringsbeschikking voor staatssteun het geval is, wordt daarin aangegeven hoe gerapporteerd dient te worden over de verleende steun. In de goedkeuringsbeschikking fosfaatrechten wordt aangegeven dat de rapportage onder andere gegevens dient te bevatten over het aantal toegewezen rechten, gegevens over de categorieën landbouwers aan wie deze worden toegewezen, het aantal verhandelbare rechten, het aantal afgeroomde rechten, het aantal door de fosfaatbank verleende niet-verhandelbare rechten en aan welke categorieën deze zijn verleend. Aan deze rapportageverplichting wordt invulling gegeven in hoofdstuk 2.3.

⁷ SA.46349 (2017/N), beschikbaar op: https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_46349.

2 Mestproductie

2.1 Trends in omvang veestapel

Met tabel 1 wordt invulling gegeven aan artikel 12, eerste lid, sub b van de derogatiebeschikking 2022/2069/EU. Het geeft de omvang van de veestapel op landbouwbedrijven in Nederland weer voor de periode 2002, 2006, 2015, 2018, 2022 t/m 2024. De getallen zijn gebaseerd op de landbouwtelling en geproduceerd door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Tabel 1: Trends in omvang veestapel

Diergroep	2002*	2006	2015	2018	2022	2023	2024
Melk- en fokvee	2.739.060	2.536.590	2.958.640	2.655.990	2.552.320	2.565.870	2.509.910
w.v. melk- en kalfkoeien	1.485.370	1.419.720	1.621.770	1.623.040	1.570.670	1.573.790	1.543.210
w.v. jongvee	1.253.690	1.116.870	1.336.870	1.032.950	981.650	992.080	966.700
Schapen	1.183.450	1.376.440	946.180	866.530	854.220	838.590	738.020
Geiten	254.550	309.610	469.750	587.770	645.030	646.570	636.180
Overige graasdieren	349.220	333.730	384.380	336.130	337.050	353.740	359.070
w.v. vlees- en weidevee	228.590	205.990	265.990	248.610	239.450	256.440	256.930
w.v. paarden en pony's	120.630	127.740	118.390	87.520	97.600***	97.300	102.140
Varkens	11.647.680	11.355.970	12.602.890	12.416.160	11.278.860	10.826.000	10.491.170
w.v. vleesvarkens	5.591.040	5.475.690	5.803.700	5.591.910	5.155.620	4.932.960	4.753.590
Pluimvee	103.650.600	94.335.000	108.607.800	103.037.700	98.784.600	94.244.800	90.249.700
w.v. kippen	101.051.900	91.782.300	106.762.900	101.290.100	97.532.800	93.003.600	89.231.300
w.v. slachteenden	852.400	1.043.300	932.200	908.300	644.100	581.100	470.300
w.v. kalkoenen	1.450.600	1.139.800	863.000	635.900	575.600	588.400	516.500
w.v. overig pluimvee	295.700	369.600	49.700	203.400	32.100	71.700	31.600
Vleeskalveren	713.320	843.730	909.230	998.210	1.042.400	1.024.080	1.005.630
Overige staldieren	994.700	1.027.900	1.404.100	1.244.800	300.400	265.100	263.200
w.v. konijnen	370.900	323.500	381.100	331.700	300.400	265.100	263.200
w.v. edelpelsdieren	623.800	704.400	1.023.000	913.100	**	**	**

* De in deze en opvolgende tabellen zijn gekozen op basis van ontwikkelingen in het Nederlandse mestbeleid sinds 2002 (2002: mestproductieniveau uitgedrukt in stikstof en fosfaat dat tot de derogatiebeschikking 2022-2025 (2022/2069/EU) het mestproductieplafond was; 2006: invoering van het gebruiksnormenstelsel; 2015: invoering van het fosfaatrechtenstelsel; 2018: start Versterkte Handhavingsstrategie Mest). Daarnaast zijn de gegevens van de laatste drie jaren weergegeven om zo de recente ontwikkeling te laten zien.

** Niet meer opgenomen in het overzicht van het CBS.⁸

*** Omdat pony's en paarden niet waren opgenomen in de landbouwtelling in 2022 is door het CBS hetzelfde cijfer aangehouden als voor 2021. N.B. De aantallen hebben betrekking op de aantallen in de landbouwtelling op nationaal niveau. Voor een aantal diercategorieën is bij leegstand op de peildatum het aantal bijgeschat dat normaliter aanwezig is.

⁸ Op 8 januari 2021 is het verbod op de pelsdierhouderij, in verband met de vervroegde beëindiging van de pelsdierhouderij, van kracht geworden (Staatscourant 2020, 555).

2.2 Trends in mestproductie

Met tabel 2 wordt invulling gegeven aan artikel 12, eerste lid, sub c, van derogatiebeschikking 2022/2069/EU. Deze tabel bevat de cijfers over de nationale mestproductie in termen van kilogrammen mest, stikstof en fosfaat. Het betreft de definitieve excretie zonder correctie en zonder uit te gaan van de middeling met betrekking tot ruwvoer in de melkveehouderij. Er is dus niet gecorrigeerd voor stikstof-verliezen die plaatsvinden in de stal en in de opslag.

Tabel 2: Trends in mestproductie

Mestproductie (miljoen kg)	2002	2006	2015	2018	2022	2023	2024
Melk- en fokvee	47.983	46.470	55.778	55.236	55.090	56.521	55.757
Schapen en geiten	1.552	1.737	1.708	1.815	1.910	1.928	1.756
Overige graasdieren	5.047	4.756	3.579	3.213	3.024	3.270	3.248
Varkens	12.272	11.787	10.458	10.022	8.919	8.513	9.603
Pluimvee	1.863	1.471	1.426	1.311	1.257	1.227	1.113
Vleeskalveren	2.725	2.975	3.154	3.368	3.325	3.182	2.931
Overige staldieren*	84	88	223	198	13	11	11
Totaal Nederland	71.527	69.284	76.326	75.163	73.538	74.651	74.419

Stikstofproductie (miljoen kg)	2002	2006	2015	2018	2022	2023	2024
Melk- en fokvee	281,8	254,1	282,8	289,9	269,2	273,8	265,2
Schapen en geiten	16,2	12,4	11,7	14,7	15,8	16,0	15,2
Overige graasdieren	33,3	29,5	20,6	20,4	19,0	20,2	19,9
Varkens	99,1	102,4	99,3	96,6	88,6	81,7	80,1
Pluimvee	60,3	57,7	62,0	56,8	53,9	52,6	48,7
Vleeskalveren	11,4	13,0	18,1	22,6	20,4	19,0	19,6
Overige staldieren	2,3	2,2	2,9	2,3	0,3	0,2	0,3
Totaal Nederland	504,4	471,2	497,5	503,4	467,1	463,5	448,9

Fosfaatproductie (miljoen kg)	2002	2006	2015	2018	2022	2023	2024
Melk- en fokvee	84,9	78,8	92,8	78,7	77,2	75,6	76,7
Schapen en geiten	4,7	4,3	4,3	4,5	4,7	5,0	5,1
Overige graasdieren	10,4	10,0	7,3	6,3	5,8	6,0	6,3
Varkens	39,7	42,8	40,1	37,6	34,4	32,8	32,3
Pluimvee	27,4	26,9	28,3	25,8	22,5	23,0	20,8
Vleeskalveren	4,4	5,2	5,8	7,9	5,6	5,0	5,5
Overige staldieren	1,4	1,2	1,4	1,1	0,1	0,1	0,1
Totaal Nederland	172,9	169,2	180,1	161,8	150,4	147,5	146,7

* Binnen 'Overige staldieren' worden vanaf 2021 pelsdieren niet meer meegenomen, voorheen nog wel.

In 2024 is de totale mestproductie uitgedrukt in kilogrammen iets afgenomen ten opzichte van 2023. De stikstofproductie is in 2024 verder afgenomen naar 448,9 miljoen kg en bleef daarbij onder het plafond van 504,4 miljoen kg stikstof zoals deze gold in 2024. Daarnaast was dit niveau ook onder het plafond van 489,4 miljoen kg stikstof zoals neergelegd in artikel 4, tweede lid, van de derogatiebeschikking (2022/2069/EU). De productie van fosfaat in dierlijke mest is afgenomen naar 146,7 miljoen kg, wat daarmee onder het plafond van 172,9 miljoen kg fosfaat bleef zoals deze gold in 2024. Ook bleef de fosfaatproductie onder het plafond van 150,7 miljoen kg fosfaat zoals beschreven in artikel 4, tweede lid, van de derogatiebeschikking.

De productie van stikstof door melk- en fokvee is ten opzichte van 2023 afgenomen naar 265,2 miljoen kg stikstof en ligt daarmee onder het sectorale plafond van 281,8 miljoen kg stikstof. De fosfaatproductie van melk- en fokvee in 2024 is ten opzichte van 2023 gestegen naar 76,7 miljoen kg fosfaat. Ook hier bleef Nederland onder het plafond van 84,9 miljoen kilogram fosfaat. In 2024 is de stikstof- en fosfaatproductie van varkens verder gedaald in vergelijking met de productie in 2023, naar 80,1 miljoen kg stikstof en 32,3 miljoen kg fosfaat en lag daarmee onder de sectorplafonds van respectievelijk 99,1 miljoen kg stikstof en 39,7 miljoen kilogram fosfaat. De stikstofproductie van pluimvee is in 2024 ten opzichte van 2023 gedaald naar 48,7 miljoen kg stikstof (plafond 60,3 miljoen kg stikstof). De fosfaatproductie van pluimvee is afgenomen naar 20,8 (plafond 27,4 miljoen kg fosfaat).

2.3 Trends in productierechten

Tabel 3: Trends in productierechten⁹

Productierechten in omloop		2018	2020	2022	2023	2024
Varkensrechten	Concentratiegebied Zuid	4.900.376	4.805.725	4.200.454	4.125.817	3.953.880
	Concentratiegebied Oost	2.283.094	2.256.020	2.075.999	2.074.748	1.968.336
	Overig	1.513.368	1.523.995	1.585.881	1.736.612	1.693.677
	Totaal	8.696.839	8.585.740	7.987.053	7.937.176	7.615.893
Pluimveerechten		67.162.161	67.160.662	67.040.857	66.785.691	65.341.624
Fosfaatrechten		85.712.933	85.567.475	84.659.638	84.325.334	83.615.505

Van 2020 tot 2022 liep de subsidieregeling Sanering varkenshouderijen.¹⁰ Daarnaast is in enkele provincies dat jaar ook een Ruimte voor Ruimteregeling ingegaan. In 2022 waren de effecten van deze saneringsmaatregelen duidelijk zichtbaar. In 2024 zet deze daling in tegenstelling tot de mindere daling in 2023 weer voort.

Het aantal fosfaatrechten is in 2024 afgenomen.

⁹ De aangehouden peildatum is 1 januari van het volgende jaar.

¹⁰ Zie ook: <https://www.rvo.nl/subsidies-financiering/sanering-varkenshouderijen>.

2.3.1 Fosfaatrechten

Tabel 4: Toekenning fosfaatrechten

Initieel toegekende fosfaatrechten	Fosfaatrechten
Aan grondgebonden bedrijven ¹¹	41.758.732
Aan niet-grondgebonden bedrijven	44.861.909
Totaal	86.620.641

Op de niet-grondgebonden bedrijven is per 1 januari 2018 een generieke korting van 8,3% toegepast op het aantal toegekende fosfaatrechten op basis van de referentiedatum van 2 juli 2015. Dit is destijds gedaan om de fosfaatproductie van melkvee terug te brengen onder het op dat moment geldende productieplafond.¹² Het aantal toegedeelde rechten aan niet-grondgebonden bedrijven, zoals weergegeven in de tabel, is inclusief deze generieke korting. Volledig grondgebonden bedrijven waren vrijgesteld van de generieke korting.

Tabel 5: Handel in fosfaatrechten, afoming en fosfaatbank

Handel in fosfaatrechten, afoming en fosfaatbank	2018	2022	2023	2024
Totaal overgedragen rechten	5.333.159	4.834.802	4.431.312	6.224.090
Afgeroomde rechten	422.971	371.256	235.380	348.997
Rechten in fosfaatbank	0	742.095	992.426	1.341.011

Er zijn in 2024 meer transacties van fosfaatrechten ingediend en het gemiddeld aantal rechten per transactie was groter dan in 2023. De aankondiging van het verhogen van het afroompercentage van 10% naar 30% per 1 januari 2025 zou hiervoor een verklaring kunnen zijn. Met een afroompercentage van 10% in 2024 is het voordeliger om fosfaatrechten aan te kopen dan een afroompercentage van 30% dat sinds 1 januari 2025 geldt. Vermoedelijk is om deze reden het aantal transacties in 2024 toegenomen ten opzichte van de voorgaande jaren.

Bij het overdragen van fosfaatrechten wordt een percentage van de overgedragen fosfaatrechten afgeroomd. De afgeroomde rechten zijn tot 15 februari 2021 doorgehaald en vanaf die datum toegevoegd aan de fosfaatbank, omdat het aantal fosfaatrechten in gebruik voor het houden van melkvee onder het fosfaat sectorplafond van 84,9 miljoen kg fosfaat was gekomen. De fosfaatbank is in zowel 2023 als 2024 niet opengesteld.

¹¹ Grondgebonden als gedefinieerd in de goedkeuringsbeschikking SA.46349 (2017/N), o. 28 p. 6.

¹² Dit betrof derogatiebeschikking 2014/291/EU waarin het mestproductieniveau voor fosfaat en stikstof van 2002 werd voorgeschreven als plafond.

2.4 Excretiefactoren varkens, pluimvee en melk- en kalfkoeien

De definitieve excretiefactoren (berekening van gemiddelde excretie waarbij opname van voer wordt verminderd met vastlegging in dierlijke producten) voor 2024 zijn nog niet bekend. Tabel 6 geeft de definitieve excretiefactoren voor 2023. De excretiefactoren zijn berekend door de Werkgroep Uniformering Mestcijfers (WUM), die achteraf zo goed mogelijk heeft berekend wat de inhoud van het rantsoen is geweest en zodoende de mestproductie heeft berekend. Voor een verdere toelichting ten aanzien van het vaststellen van de excretiefactoren zie de website van het CBS: <https://longreads.cbs.nl/dierlijke-mest-en-mineralen-2018/uniforme-rekenmethodiek/>.

Tabel 6: Mestproductie en mineralenuitscheidingsfactoren van melk- en kalfkoeien, varkens en pluimvee (Bron CBS; definitieve cijfers 2023)

Diercategorie	Excretiefactoren			
	Mestproductie		Mineralenuitscheiding	
	Drijfmest kg/dier/jaar	Vaste mest kg/dier/jaar	Stikstof kg N/dier/jaar	Fosfaat kg P ₂ O ₅ /dier/jaar
Melk- en kalfkoeien**			77,4	2,2
Varkens				
Vleesvarkens	1000		11,2	4,1
Opfokzeugen en -beren	1200		14,3	6,7
Zeugen incl. biggen tot speen	3100		21,7	12,3
Gespeende Biggen	350		2,6	0,70
Opfokberen. 50 kg en meer	1200		14,3	6,7
Dekrijpe beren	3200		20,9	11,8
Kippen				
Vleeskuikens		11,6	0,43	0,12
Ouderdieren van vleesrassen, jonger dan 19 weken*		8,2	0,35	0,20
Ouderdieren van vleesrassen, 19 weken en ouder*		20,0	0,93	0,46
Leghennen, jonger dan 18 weken*		6,5	0,36	0,16
Leghennen, 18 weken en ouder		17,5	0,82	0,42
Vleeseenden en kalkoenen				
Vleeseenden*		45,0	0,66	0,31
Kalkoenen**		60,0	1,67	0,69

* Deze categorieën komen in de cijfers van CBS niet meer voor, cijfers zijn nog van 2022.

** Gebaseerd op het gemiddelde in Nederland voor alleen de stal periode. Weide periode 2022 is niet bekend.

2.5 Resultaten Derogatie 2024

Tabel 7: Aantal aangevraagde en verleende derogatievergunningen 2024

Derogatievergunningen 2024	Aantallen
Aanvragen geregistreerd	14.702
Aanvragen te laat / ingetrokken door ondernemer/ uitgesloten	210
Verleende vergunningen	14.492

Tabel 8: Ontwikkeling aantal aanmeldingen derogatievergunning

Jaar	Aanmeldingen	Verschil % huidig jaar t.o.v. voorgaand jaar	Landbouwgrond totaal ha	Grasland ha	Percentage grasland
2006	25.415	0,0%			
2015	19.812	2,3%	834.529	738.448	89%
2018	18.146	-5,5%	779.022	684.528	88%
2019	18.118	-1,4%	812.350	717.611	88%
2020	17.041	-4,9%	764.751	667.596	87%
2021	16.869	-1,0%	753.338	662.925	88%
2022	15.385	-8,8%	717.483	630.939	88%
2023*	15.056	-2,1%	697.617	612.301	88%
2024	14.702	-2,4%	682.476	615.185	90%

* De cijfers voor het jaar 2023 zijn aangepast; betreffen definitieve cijfers.

In 2024 is er sprake van een kleine daling (2,4%), vergelijkbaar met het niveau van 2023. Na een relatief grote afname in 2022 (vermoedelijk door de late bekendmaking van de derogatiebeschikking 2022/2069/EU (30 september 2022), na het bemestingsseizoen) is de daling van de afgelopen twee jaren vergelijkbaar met het niveau van de jaren daarvoor. Het percentage grasland op derogatiebedrijven in 2024 stijgt met 2% ten opzichte van voorgaande jaren (90%).

2.5.1 Derogatie spreiding per gemeente

Zie bijlage 1.

3 Controle en handhaving

3.1 Controle en handhaving derogatie

Tabel 9: Administratieve controles derogatie 2024

Administratieve controleresultaten derogatievoorwaarden 2024	Aantallen
Aantal administratieve controles 2024	14.492
Aantal na eerste controle akkoord	14.530
Aantal na eerste controle niet-akkoord	172
Bevindingen niet-akkoord	172
Opgave eindvoorraad meststoffen 2023	121
80% grasland eis	39
Rapport van bevindingen NVWA	12
Hersteld / verdiepend onderzoek = akkoord	0
Hersteld / verdiepend onderzoek = in onderzoek of akkoord NVWA	172

In 2024 zijn 172 afwijkingen vastgesteld op basis van de administratieve controle die op alle bedrijven met een derogatievergunning wordt uitgevoerd. Dit is een lichte toename ten opzichte van het jaar 2023 en vergelijkbaar met de cijfers uit voorgaande jaren (m.u.v. het jaar 2022).¹³ Hiermee wordt voldaan aan de eis van artikel 11, tweede lid, van de derogatiebeschikking 2022/2069/EU om op alle vergunningsaanvragen administratieve controles uit te voeren.

In onderstaande tabel zijn de controleresultaten over het jaar 2024 opgenomen. In vergelijking met de totaalresultaten over het jaar 2023 is een iets hoger percentage van de fysieke controles niet-akkoord.

Tabel 11: Fysieke controles derogatie 2024

Fysieke controleresultaten derogatievoorwaarden	Aantallen in 2024
Aantal fysieke controles 2024	760
Aantal akkoord	663
Aantal niet-akkoord	97
Percentage akkoord	87%
Percentage niet-akkoord	13%
Bevindingen niet-akkoord	97
Bemestingsplan	61
Grondbemonstering	23
80% grasland	6
Overige voorwaarden	24
Vervolgacties en/of sanctiemaatregelen	
Schriftelijke waarschuwing	48
Rapporten van bevindingen naar RVO	49

¹³ Voor een uitleg over het afwijkende aantal in 2022, zie de voorgaande rapportage over het jaar 2023.

Van de bedrijven met een derogatievergunning voor 2024 zijn er 760 gecontroleerd. Hiermee wordt voldaan aan de eis van artikel 11, tweede lid, van de derogatiebeschikking 2022/2069/EU om op ten minste 5% van de graslandbedrijven fysieke inspecties uit te voeren. In vergelijking met voorgaande jaren voldoet een groter aandeel van de fysiek gecontroleerde bedrijven niet aan de derogatievoorwaarden. In 2024 heeft de NVWA meer risicogericht gecontroleerd, onder andere op de opgegeven mestvoorraden op bedrijven die aan derogatie deelnamen. Ook zijn er veel niet akkoorden op het onderwerp bemestingsplan, dit komt onder andere door het niet of onjuist opnemen in het bemestingsplan van de met Nutriënten Verontreinigde (NV) gebieden en de bufferstroken. De toename in het aantal niet akkoorden is het resultaat van de inzet van het risicogerichte handhaven van de NVWA.

Vanwege een wijziging in het boete- en handhavingsbeleid van de RVO naar aanleiding van twee zaken die aanhangig zijn gemaakt bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven, worden in deze rapportage ook de cijfers over administratieve controle vergunningen in 2023 gedeeld. De cijfers over 2024 zijn nog niet bekend (zie ook de uitleg bij de voetnoot van onderstaande tabel). In 2023 was het aantal bedrijven dat een derogatievergunning heeft aangevraagd en voldeed aan de voorwaarden na administratieve controle hoog, evenals in eerdere jaren.

Tabel 12: Totaal controles en derogatievergunningen 2024

Derogatie 2024	Aantallen
Administratieve controle vergunningen	14.702
Fysieke controle vergunningen	760
Controle percentage administratieve controles	100%
Controle percentage fysieke controles 1 april 2025	
Ingetrokken derogatievergunningen 2024	0*
Percentage voldaan aan de voorwaarden	Ntb
Percentage niet voldaan aan de voorwaarden	Ntb
Netto aantal toegekende derogatievergunningen 2024 ¹⁴	14.702

Derogatie	2018	2020	2021	2022	2023	2024
Percentage voldaan aan de voorwaarden	99,8%	99,9%	99,9%	99,9%	99,9%	Ntb
Percentage niet-voldaan aan de voorwaarden	0,2%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	Ntb

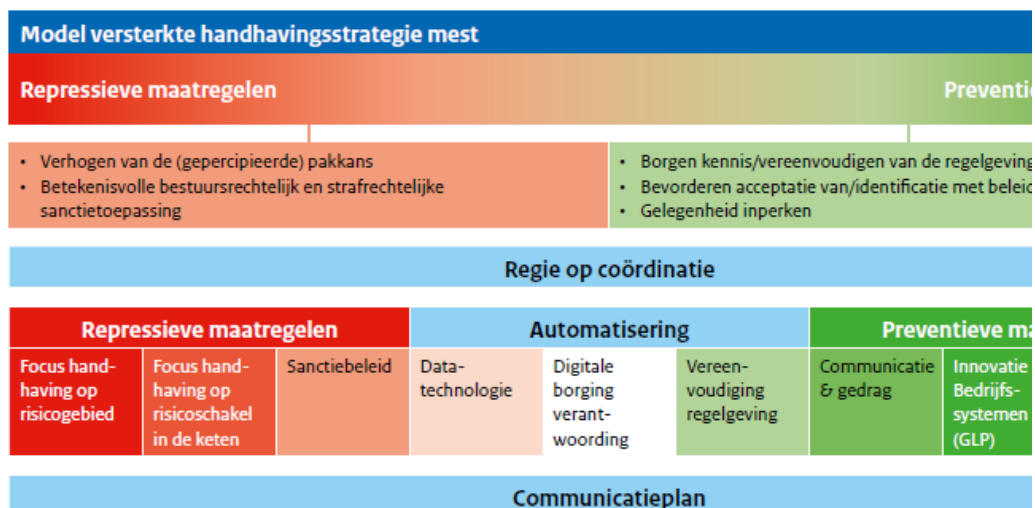
* In deze rapportage wordt verslag gedaan over het aantal derogatievergunningen voor 2023 die in 2024 zijn ingetrokken en in de Rapportage Nederlands mestbeleid 2025 zal verslag worden gedaan over het aantal ingetrokken derogatievergunningen over het kalenderjaar 2024.
In het kalenderjaar 2024 zijn geen derogatievergunningen ingetrokken die betrekking hebben op het derogatiejaar 2024. Voor een toelichting daarop wordt verwezen naar pagina 19 van de Rapportage Nederlands mestbeleid 2023.

** De betreffende percentages zullen gerapporteerd worden in de Rapportage Nederlands mestbeleid 2025. Zie ook de uitleg hierboven.

¹⁴ Op 24 april 2024.

3.2 Versterkte handhavingsstrategie (VHS) Mest¹⁵

Figuur 1: Schematisch overzicht Versterkte Handhavingsstrategie



In 2018 heeft Nederland een Versterkte Handhavingsstrategie (VHS) Mest opgesteld in navolging van de destijds geldende derogatiebeschikking (2018/820/EU). Een belangrijk onderdeel van de VHS Mest is een gebiedsgerichte en risicogerichte aanpak zoals ook is opgenomen in de huidige derogatiebeschikking in artikel 4, zesde lid (2022/2069/EU). Hoofdstuk 3.2.1.1 geeft een algemeen beeld van de aantallen administratieve controles en fysieke inspecties en de resultaten van deze controles.

Een belangrijk spoor van de VHS Mest is de gebiedsgerichte aanpak die is gericht op drie gedefinieerde risicogebieden: de Peel, de Gelderse Vallei en Twente. Binnen het gebiedsgericht handhaven is bewust gekozen voor een gezamenlijke aanpak met het Openbaar Ministerie (OM), de politie en regionale partners zoals provincies, omgevingsdiensten en waterschappen. Uiteindelijk dient deze samenwerking zich uit te betalen in meer uitwisseling van informatie- en databestanden en bredere risicoanalyses, die moet resulteren in een betere, risicogerichte selectie van te controleren bedrijven. Over de gebiedsgerichte aanpak in 2024 wordt gerapporteerd in hoofdstuk 3.2.1.3.

Intermediaire ondernemingen worden binnen de risicogerichte handhaving gezien als risicogroep. Binnen deze groep worden ondernemers risicogericht geselecteerd. Doel van deze aanpak is dat de naleving onder intermediaire ondernemers toeneemt. Indirect dient deze aanpak ook bij te dragen aan een betere naleving door de primaire bedrijven (ketenaanpak), aangezien zij als klanten meegenomen worden in het onderzoek. Over de risicogerichte aanpak in 2024 wordt gerapporteerd in hoofdstuk 3.2.1.4.

Naast gebieds- en risicogericht handhaven wordt er vanuit de VHS Mest ook ingezet op I(C)T-projecten die zich richten op automatisering en het vereenvoudigen van de regelgeving. Een belangrijk onderdeel hiervan vormt het realtime en digitaal Vervoersbewijs dierlijke mest (rVDM) welke is ingevoerd op 1 januari 2023. Met rVDM leveren ondernemers vooraf alle transportgegevens digitaal en realtime aan, waardoor de kwaliteit van de gegevens verbetert en handhaving meer risicogericht ingezet kan worden. 2023 was het eerste jaar waarin rVDM is ingevoerd. De voortgang en resultaten worden beschreven in hoofdstuk 3.2.3.

¹⁵ Beschikbaar op: blg-856981.pdf (officielebekendmakingen.nl)

In dit hoofdstuk zijn agrarische bedrijven gecategoriseerd op basis van NSO-typering¹⁶ voor agrarische bedrijven. Onderstaand een indicatieve toelichting van de categorieën die daarbij zijn gehanteerd:

- Rundvee: bedrijven met melkvee, overige rundvee, witvleeskalveren en, of rosékalveren.
- Varkens: bedrijven met fokvarkens, vleesvarkens en, of opfokvarkens.
- Pluimvee: Bedrijven met vleeskuikens, leghennen, ouderdieren, kalkoenen, vleeseenden en, of overig pluimvee.
- Akkerbouw: bedrijven met grond voor akkerbouw, tuinbouw en, of sierteelt.
- Gemengde bedrijven: bedrijven met pluimvee of varkens en melkvee, of pluimvee en varkens.
- Overige mest producerende bedrijven: bedrijven met paarden, schapen, geiten of overige staldieren.
- Overige bedrijven: onder andere bedrijven zonder of met kleine economische activiteiten in 2024, beëindigde bedrijven in 2024, voerleveranciers, bedrijven die in 2024 zijn overgedragen (om die reden veelal bedrijven die geen gecombineerde opgave indienen) en tuinbouwbedrijven met grond.
- Intermediair: geregistreerde intermediaire ondernemingen bij RVO.

3.2.1 Toezicht en handhaving

Met de implementatie van de VHS Mest wordt de kwaliteit van controle en handhaving aanzienlijk verbeterd door risico's beter inzichtelijk te maken en op basis daarvan meer risicogericht (notoire) overtreders aan te pakken en de naleving van wet- en regelgeving te verhogen. Er wordt meer samengewerkt door informatie te delen tussen de handhavingsdiensten en partnerorganisaties in de aangewezen risicogebieden. Controle en handhaving is meer gericht op de essentiële risicovolle handelingen en ketenschakels. Het doel van controle en handhaving is het vinden van overtredingen en in het bijzonder overtredingen met grote gevolgen voor mens en milieu. Door de gezamenlijke inzet van controle en handhaving te richten op de meest risicovolle schakels neemt de pakkans toe en leidt de gepleegde inzet tot een groter afschrikwakkend effect. Daarmee heeft deze inzet ook een groter positief effect op het verminderen van fraude en het verbeteren van de naleving. De vastgestelde niet-akkoorden die deze risicogerichte aanpak voortbrengen geven daarmee niet een representatief beeld van de naleving in de verschillende sectoren. Indien een fysieke controle leidt tot een niet-akkoord ligt het voor de hand dat de risicoanalyse goed is uitgevoerd en de fysieke inspectiecapaciteit efficiënt is ingezet.

Een nalevingsbeeld zegt dus wel iets over het gedrag in een bepaalde ketenschakel of handeling, maar niet zondermeer iets over de totale mate van naleving.

¹⁶ Zie voor een toelichting op de NSO-typering: <https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/methoden/classificaties/landbouw/nso-typering>.

Toezicht en handhaving op het mestbeleid

De handhaving van de Nederlandse mestregelgeving is een gecombineerde verantwoordelijkheid van de RVO en de NVWA. RVO voert administratieve controles uit en verzorgt de communicatie met ondernemers over alle verplichtingen en regelingen van het mestbeleid in het kader van de uitvoering. De NVWA is verantwoordelijk voor het toezicht op de naleving van de mestregelgeving en voert controles uit in het veld. Dit gebeurt in opdracht van het Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN).

De administratieve controle kent twee typen onderzoeken, te weten integrale onderzoeken (het uitvoeren van een integraal onderzoek betekent dat een bedrijf wordt gecontroleerd op één of verschillende stelsels van de Meststoffenwet) waar dat aan de orde is, bijvoorbeeld om te controleren of derogatiebedrijven aan de voorwaarde dat ze voldoen aan overige onderdelen van de mestregelgeving, en administratieve verplichtingen en ingangscontroles (controles gericht op inzend- en invulgedrag (bijlage M van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet)).

De RVO voert de handhaving bestuursrechtelijk uit. Bestuursrechtelijke handhaving kent preventieve en bestraffende maatregelen.¹⁷ Het geven van een waarschuwing, het gebruiken van bestuursdwang of het opleggen van een last onder dwangsom (LOD) heeft een reparatoir karakter. Het opleggen van een bestuurlijke boete is een sanctie met bestraffend karakter. Er worden ook andere bestuurlijke maatregelen met een bestraffend karakter toegepast zoals het verwijderen van een registratie, het intrekken van een vrijstelling of ontheffing of het intrekken van de derogatievergunning.

De handhaving van het mestbeleid wordt programmatisch aangepakt en is een samenwerking tussen de NVWA en de RVO. Programmatisch handhaven is een proces waarin risico's van niet-naleving en milieurisico's worden ingeschat. Op basis van de risico's worden prioriteiten vastgesteld en met behulp van een doelgroepenanalyse wordt vervolgens een interventiestrategie bepaald. De RVO maakt daarbij een eerste analyse op basis van de verschillende datasets waar het over beschikt. Het vervolgens risico- en doelgroepgericht selecteren van bedrijven dat hierop volgt, is een samenwerking tussen de NVWA en de RVO. In gezamenlijkheid worden op basis van data-analyse bedrijven geselecteerd voor fysieke inspecties. Deze analyse wordt door de NVWA verder verfijnd en inspecties worden vervolgens ingepland naar rato van de beschikbare capaciteit. De interventies kunnen zowel preventief als repressief van aard zijn.

Na het vaststellen van één of meerdere overtredingen bij inspecties door de NVWA wordt veelal een bestuurlijke boete opgelegd. Hiertoe worden de bevindingen van de NVWA-inspecties omschreven in boeterapporten die voor sanctionering naar de RVO worden gestuurd. Dit gebeurt bij het overschrijden van de gebruiksnormen en het niet naleven van de verantwoordingsplicht, de mestverwerkingsplicht en/of administratieve voorschriften. Ook het niet voldoen aan de voorwaarden voor derogatie wordt aan de RVO doorgegeven.

Daarnaast bestaat de mogelijkheid van strafrechtelijke handhaving. Waar beide handhavingswegen open staan (bestuursrechtelijk en strafrechtelijk) wordt voor de strafrechtelijke weg gekozen bij herhaalde, grote overtredingen, overtredingen gepleegd in georganiseerd verband en complexe of frauduleuze constructies. Ook kan vanuit bestuursrecht worden overgeschakeld naar strafrecht als de ernst en/of omvang van de overtredingen hier aanleiding toe geeft, wanneer blijkt dat het effectiever is, of in geval van complexe of frauduleuze constructies. Bij strafrechtelijke handhaving is de vervolging aan de divisie Inlichtingen en Opsporingsdienst van de NVWA onder leiding van het Openbaar Ministerie (OM) en de behandeling ter zitting en een eventuele strafoplegging aan de strafrechter.

Een aantal overtredingen kan uitsluitend strafrechtelijk worden gehandhaafd en niet bestuursrechtelijk. Het betreft overtredingen van productierechtenstelsels, van de regels inzake de verhandeling van meststoffen en van de gebruiksvoorschriften.

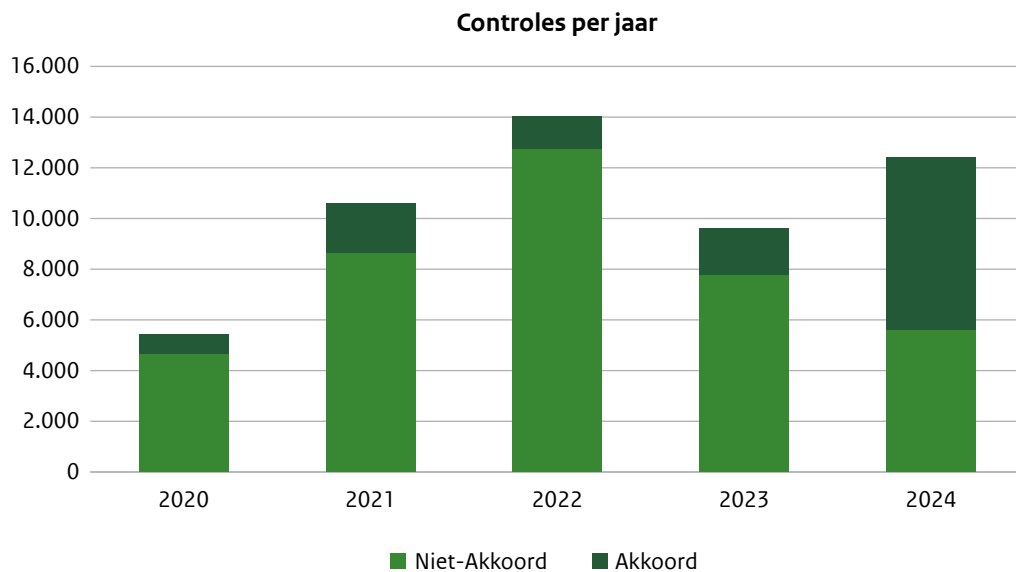
¹⁷ Zie ook RVO 'Boetebeleid Meststoffenwet', p.11-13, beschikbaar op: https://www.rvo.nl/sites/default/files/2019/10/Boetebeleid_Meststoffenwet_RVO.nl_.pdf.

3.2.1.1 Algemeen toezicht en handhaving

Administratieve controles

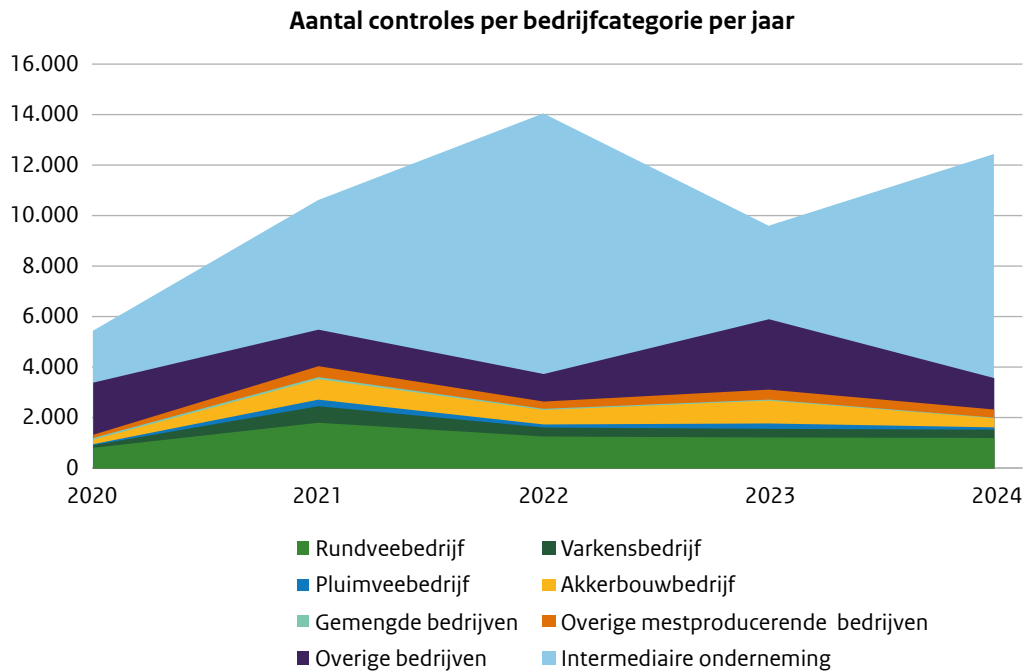
De administratieve controles in het kader van de Meststoffenwet worden uitgevoerd door de RVO. Controles van de RVO (inzend- en invulgedrag en doorrekening naleving zoals bij gebruiksnormen) zijn risicogericht wat inhoudt dat een bedrijf wordt gecontroleerd indien er sprake is van een vermoedelijke overtreding. Dit verklaart het relatief hoge aantal niet-akkoorden.

Figuur 2: Aantal administratieve controles (akkoord en niet-akkoord) per jaar

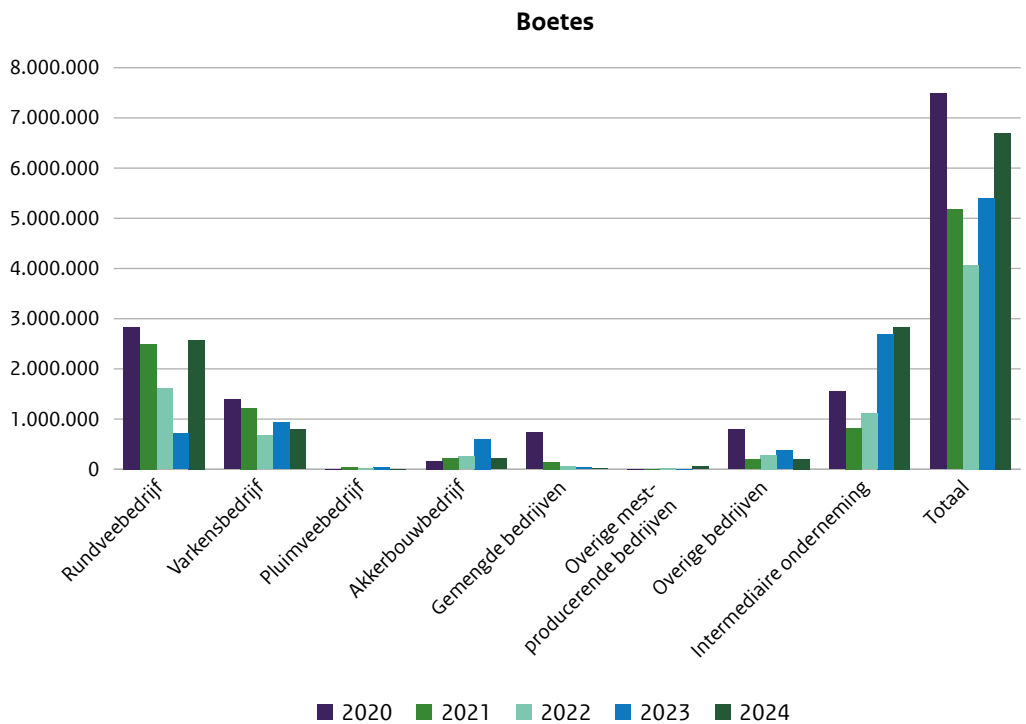


In 2024 is de RVO overgestapt naar een nieuw zaak-afhandelsysteem. Dit nieuwe zaak-afhandelsysteem biedt de mogelijkheid om preventieve handhavingssacties te registreren. Preventieve handhaving houdt in dat er wordt “gehandhaafd” voordat er een overtreding wordt begaan. Het zaak-afhandelsysteem registreert deze actie als zijnde akkoord. Na de invoering van de rVDM in 2023, is in 2024 extra ingezet op preventieve handhaving. In 2024 zijn intermediairs gewezen op het doen van een juiste vooraanmelding, tijdige weegmelding en het melden van storingen aan GR-apparatuur. Om die reden is het aantal controles die akkoord zijn bevonden toegenomen ten opzichte van de voorgaande jaren. Dit duidt op een juiste inzet van de preventieve handhaving.

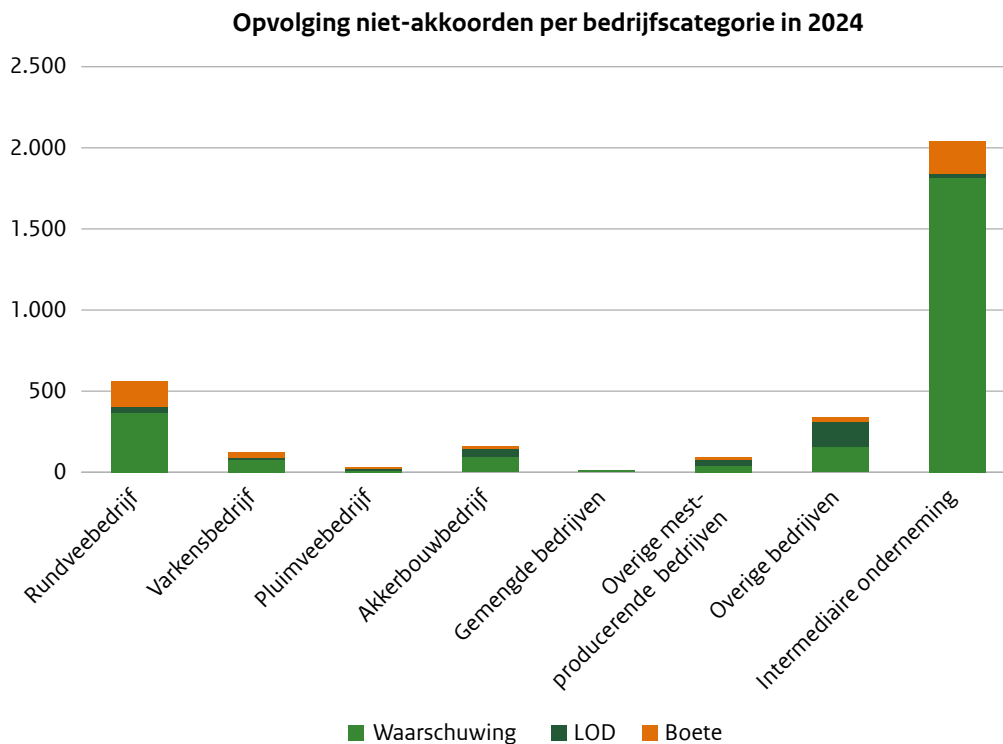
Figuur 3: Aantal administratieve controles per bedrijfscategorie per jaar



Figuur 4: Boetebedragen per jaar per categorie bedrijven



Figuur 5: Opvolging niet-akkoorden in 2024



Uit figuur 3 komt naar voren dat het aantal administratieve controles in 2024 is toegenomen ten opzichte van het aantal administratieve controles in 2023. De administratieve controles resulteren in waarschuwingen, boetes of een last onder dwangsom (LOD) in geval een overtreding wordt vastgesteld. Uit figuur 4 komt naar voren dat het totale aantal boetebedragen in 2024 is toegenomen ten opzichte van de voorgaande twee jaren. Dit wordt bijna geheel veroorzaakt door een toename van het aantal boetebedragen bij rundveebedrijven. Bij intermediaire ondernemingen is het boetebedrag in 2024 iets toegenomen ten opzichte van 2023.

Fysieke controles

De fysieke controleresultaten hebben betrekking op de werkzaamheden van de NVWA. Zoals te weten toezichtintensiteit (TI) en handhavingspercentage (HHP) gehanteerd om een beeld te geven van de voortgang van de implementatie van de VHS Mest.¹⁸ Toezichtintensiteit geeft de mate weer waarin toezicht door de NVWA heeft plaatsgevonden binnen een bepaalde bedrijfscategorie. De toezichtintensiteit wordt berekend door het percentage te berekenen van het aantal uniek gecontroleerde bedrijven ten opzichte van het totaal aantal bedrijven in een bedrijfscategorie. Het handhavingspercentage is het percentage controles waar bij een controle een overtreding is vastgesteld.

¹⁸ De NVWA hanteert vanaf 2020 voor het berekenen van de toezichtintensiteit is het aantal uniek gecontroleerde bedrijven gedeeld door totale aantal bedrijven, in plaats van het aantal controles. Voor het handhavingspercentage wordt het aantal inspecties op een totale populatie van 50.000 bedrijven berekend in plaats van het aantal unieke bedrijven met minimaal 1 maatregel op het totaal aantal geregistreerde bedrijven.

Tabel 13: Fysieke controles; toezichtintensiteit en handhavingspercentage per jaar per bedrijfscategorie

Toezichtintensiteit	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Rundveebedrijf	5%	4%	4%	2%	4%	4%
Varkensbedrijf	4%	6%	4%	6%	4% ¹⁹	6%
Pluimveebedrijf	3%	1%	2%	2%	1%	1%
Akkerbouwbedrijf	1%	1%	1%	1%	1%	1%
Gemengde bedrijven	10%	10%	15%	3%	18%	11%
Overige mestproducerende bedrijven	1%	1%	2%	1%	1%	1%
Intermediaire onderneming	24%	36%	25%	25%	28%	30%
Overige bedrijven	3%	12%	5%	10%	5%	9%
Totaal	3%	4%	3%	3%	3%	4%

Handhavingspercentage	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Rundveebedrijf	21%	19%	22%	18%	18%	24%
Varkensbedrijf	24%	31%	24%	32%	28%	22%
Pluimveebedrijf	56%	36%	59%	63%	38% ²⁰	53%
Akkerbouwbedrijf	13%	16%	20%	20%	17%	15%
Gemengde bedrijven	20%	20%	9%	31%	13%	27%
Overige mestproducerende bedrijven	24%	24%	30%	13%	26%	13%
Intermediaire onderneming	35%	16%	16%	23%	13%	23%
Overige bedrijven	17%	6%	17%	14%	11%	12%
Totaal	23%	17%	21%	20%	16%	22%

Ten algemene is in 2024 de toezichtintensiteit hoger gebleken ten opzichte van 2023 waarmee wordt teruggekeerd naar het niveau van de voorgaande jaren. Ook het handhavingspercentage is toegenomen ten opzichte van 2023. In 2024 is het toezicht op intermediairs, die in de VHS Mest zijn geïdentificeerd als een risicovolle schakel, hoger ten opzichte van 2023 waarmee wordt teruggekeerd naar het niveau van de voorgaande jaren²¹.

In het licht van de derogatiebeschikking 2022/2069/EU (artikel 4, zesde lid, sub f) is de eis een toezichtintensiteit van ten minste 5,5% van de varkenshouderijen. De toezichtintensiteit op bedrijven met hoofdzakelijk varkens was in 2024 6%. In totaal heeft de NVWA 125 unieke bedrijven met varkens gecontroleerd in 2024. Ten algemene is de toezichtintensiteit in het jaar 2024 op alle soorten bedrijven gelijk gebleven of toegenomen met uitzondering van de gemengde bedrijven. Deze toename in 2024 wordt voornamelijk veroorzaakt door een hoger handhavingspercentage bij rundvee-, pluimvee- en gemengde bedrijven en intermediaire ondernemingen. Het handhavingspercentage bij de varkensbedrijven, akkerbouwbedrijven en overige mestproducerende bedrijven is in 2024 iets afgenomen.

¹⁹ Er zijn veel aparte locaties van steeds groter wordende bedrijven gecontroleerd. Bij de toezichtintensiteit worden alleen de unieke bedrijven meegenomen waar de diverse locaties onder vallen. Voor verdere uitleg zie ook de rapportage van vorig jaar.

²⁰ Voor 2023 is de keuze gemaakt om slechts enkele productierechtencontroles pluimvee uit te voeren. Dit vanwege de omvangrijke derogatiecontrole-inzet in dat jaar.

²¹ Voor een uitleg over het lagere percentage toezichtintensiteit bij intermediairs in 2023, zie de voorgaande rapportage.

Tabel 14: Fysieke controles per jaar en opvolging niet-akkoorden.

Fysieke controles mest totaal	2018		2022		2023		2024	
Aantal gereed	3057		2644		3294		3862	
Aantal akkoord	2643	88%	2288	356	2955	90%	3359	87%
Aantal niet-akkoord	355	12%	86%	14%	339	10%	503	13%

Afdoening niet-akkoord	2018		2022		2023		2024	
Proces verbaal (incl. combibon)	50		83		28		96	
Rapport v Bevindingen RVO	274		227		220		244	
Rapport v Bevindingen TBM	10		7		4		5	
Schriftelijke waarschuwing	112		49		88		64	
Brief	1		0		0		0	
Overig	0		24		2		98	
Geen rapportage opgemaakt	11		0		0		0	

In 2024 zijn er meer fysieke inspecties uitgevoerd in het mestdomein dan in de voorgaande jaren. Ten opzichte van voorgaande jaren is een grote toename zichtbaar bij de categorie overig. Dit betreft onder andere een grotere inzet op nalevingshulp. Daarbij is een afname waar te nemen in het aantal akkoorden ten opzichte van vorig jaar.

3.2.1.2 Risicogericht handhaven

Risicogericht handhaven is een dynamisch en programmatisch proces. Op het niveau van de strategische planning van administratieve en fysieke inspecties gaat het er met name om in de jaarlijkse cyclus te bepalen hoe de beschikbare inspectiecapaciteit van de RVO en de NVWA zo goed mogelijk ingezet kan worden, naast reguliere inspecties zoals derogatiecontroles. Bij die strategische afweging worden de risico's van niet-naleving ingeschat, waar doelgroepenanalyses bij worden betrokken. Op basis daarvan zijn prioriteiten vastgesteld en vastgelegd in het gezamenlijke handhavingsplan 2023-2025 van de RVO en de NVWA. Vanwege de druk op de Nederlandse mestmarkt is er in 2024 een Taskforce mestmarkt in het leven geroepen. Via pilots hebben de NVWA en de RVO ervaring opgedaan welke aanpak op risico-gericht bepaalde thema's en doelgroepen werkt en welke niet. Onderdeel van deze aanpak is de data gedreven aanpak die steeds nadrukkelijker wordt gehanteerd. Op basis van verbeterde informatie vanuit beschikbare gegevens van de RVO en de NVWA, opgedane ervaringen en interne en externe signalen worden de controle-adressen voor inspecteurs bepaald.

Om de inzet van de NVWA te laten zien op grotere en, of complexere dossiers worden dossiers die meer tijd vergen dan 100 uur in beeld gebracht. Dit zijn de aantallen dossiers die zijn afgerond in 2024 of in voorgaande jaren en het totaal aantal uren dat op deze dossiers is ingezet.

Tabel 15: aantal dossiers aan fysieke controles meer dan 100 uur

	2020	2021	2022	2023	2024
Aantal dossiers > 100 uur	98	65	71	88	70
Waarvan afgebroken dossiers	4	2	0	0	1
Inspectie-uren dossiers > 100 uur	17.850	13.970	12.667	17.547	15.257

De NVWA heeft in 2024 in totaal 70 dossiers afgerond van meer dan 100 inspectie-uren. In totaal ging het om 15.257 uur in 2024 en de jaren daarvoor die zijn ingezet om deze dossiers af te ronden. Hieruit blijkt de forse inzet van de NVWA op complexe dossiers, die niet direct naar voren komt in de totale aantallen inspecties.

3.2.1.3 Gebiedsgericht handhaven

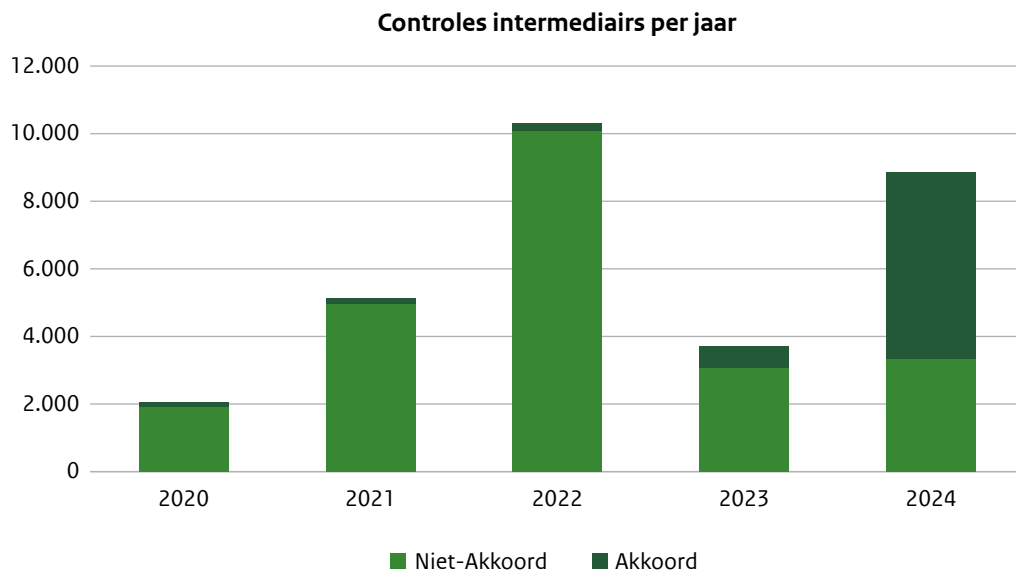
Als aangegeven in hoofdstuk 3.2.2 is de gebiedsgerichte aanpak erop gericht om met de samenwerkingspartners (waterschappen, omgevingsdiensten, provincies, gemeenten, Openbaar Ministerie en politie) in de aangewezen gebieden, te weten de Peel (Limburg Noord en Oost Brabant), de Gelderse Vallei en Twente een aantal fysieke inspecties uit te voeren. Voor de Peel is de afspraak om 30 dossiers gezamenlijk in onderzoek te nemen en af te ronden. Voor de andere gebieden geldt dat de afspraak is om minimaal 15 inspecties af te ronden. In totaal zijn dat 60 fysieke gezamenlijke inspecties. In 2024 zijn er in de Peel 32 gezamenlijke inspecties afgerond en zijn 11 inspecties nog in onderzoek. Van de 32 inspecties in de Peel zijn er 18 inspecties niet akkoord en 14 inspecties wel akkoord. In de Gelderse Vallei zijn er 21 inspecties opgepakt en afgerond. Van de 21 inspecties zijn 9 inspecties niet akkoord en 12 inspecties wel akkoord. In Twente zijn 18 inspecties gezamenlijk opgepakt. Van de inspecties in Twente zijn 7 inspecties niet akkoord en 11 inspecties wel akkoord. Met deze informatie over de voortgang van de gebiedsgerichte aanpak wordt uitvoering gegeven aan de rapportageverplichting van de derogatiebeschikking 2022/2069/EU ten aanzien van artikel 4, zesde lid, sub b.

In bijlage 2 is voor administratieve en fysieke controles een onderverdeling opgenomen voor het aantal uitgevoerde inspecties in Nederland en in de verschillende regio's.

3.2.1.4 Gericht handhaven op risicovolle schakels

Administratieve controles

Figuur 6: Afgehandelde feiten intermediairs



In 2024 zijn er door RVO ongeveer 9000 administratieve controles uitgevoerd op intermediairs. Dit is een toename ten opzichte van het jaar 2023. In 2024 is de RVO overgestapt naar een nieuw zaak-afhandelsysteem. Dit nieuwe zaak-afhandelsysteem biedt de mogelijkheid om preventieve handhavingsacties te registreren. Preventieve handhaving houdt in dat er wordt "gehandhaafd" voordat er een overtreding wordt begaan. Het zaak-afhandelsysteem registreert deze actie als zijnde akkoord. Na de invoering van de rVDM in 2023 is in 2024 extra ingezet op preventieve handhaving. In 2024 zijn intermediairs gewezen op het doen van een juiste vooraanmelding, tijdige weegmelding en het melden van storingen aan GR-apparatuur. Om die reden is het aantal controles en het aantal akkoord bevonden controle toegenomen ten opzichte van 2023.

Op basis van de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Wet Bibob) voert de RVO sinds 1 januari 2016 antecedentenonderzoeken bij intermediairs uit. Ook bij verdenkingen van onregelmatigheden en bij herhaaldelijke overtredingen kan na een Bibob-toets de registratie doorgehaald worden. Het intrekken van een registratie van een intermediair is een zeer ingrijpende maatregel waarbij zorgvuldigheid van de procedure voorop staat en de zienswijze van de betrokken ondernemers een belangrijke rol speelt. In 2024 zijn 59 nieuwe intermediaire ondernemingen geregistreerd. In 2024 zijn 7 aanvragen afgewezen. De RVO publiceert maandelijks een aangepaste lijst met geregistreeerde en geschrapte en/of geschorste intermediaire ondernemingen. In 2024 is het Landelijk Bureau Bibob in vier gevallen om advies gevraagd. In één geval bleek het advies niet van toepassing, in twee gevallen heeft dit geleid tot een afwijzing en in één onderzoek is nog geen besluit genomen.

Door de RVO wordt ook de Stimuleringsregeling Duurzame Energieproductie en Klimaattransitie (SDE ++) uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat. In deze regeling is de voorwaarde opgenomen dat voor co-vergisting van dierlijke meststoffen moet worden voldaan aan de verschillende artikelen van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet. De NVWA controleert op deze voorwaarden en rapporteert eventuele afwijkingen aan de RVO. Dit heeft geleid tot correcties op de subsidiabele productie van SDE-beschikkingen in de volgende jaren:

Tabel 16: Correcties covergisting per jaar

Jaar	Aantal correcties
2016	3
2017	4
2018	0
2019	7
2020	4
2021	5
2022	0
2023	2
2024	0

Dit heeft over het jaar 2024 niet geleid tot correcties op de subsidiabele productie van SDE-beschikkingen.

Tabel 17: Fysieke controle resultaten locatie-onafhankelijke controle²²

Locatie-onafhankelijk Fysieke controles		2022			2023			2024	
Type controle	Totaal controles	Akkoord	Niet- Akkoord	Totaal controles	Akkoord	Niet- Akkoord	Totaal controles	Akkoord	Niet- Akkoord
Intermediaire onderneming	101	44	57	18	8	10	45	24	21
Covergisting	5	4	1	10	5	5	13	10	3
Vervoer meststoffen	921	867	54	1373	1331	42 ²³	1602	1434	168
Export mest	140	125	15	177	158	19 ²⁴	284	277	7
Onafhankelijke monstername	337	333	4	233	231	2	276	266	10
Totaal	1504	1373	131	1811	1733	78	2220	2011	209

De NVWA heeft in 2024 wederom meer locatie-onafhankelijke fysieke inspecties uitgevoerd in vergelijking met de voorgaande jaren. Dit zijn inspecties op activiteiten die verricht worden door intermediaire ondernemingen. Het betreft qua type controle meer inspecties gericht op intermediaire ondernemingen, vervoer meststoffen en onafhankelijke monstername. Met name de inzet op controles op het vervoer van meststoffen sinds 2023 is toegenomen, mede als gevolg van de invoering van rVDM.

3.2.1.5 Informatie over strafrechtelijk onderzoek door de NVWA

In 2023 zijn er drie FEK-zaken ingeleverd bij het Functioneel Parket (categorie 2). Door de NVWA-IOD zijn in 2023 vier onderzoeken ingeleverd, waarvan drie onderzoeken naar diverse modus operandi op het meststoffendomein en een onderzoek naar fraude met GLB-subsidies vanuit het EOM (Europees Openbaar Ministerie) (categorie 3). Ook heeft een Europees onderzoeksbevel gelopen dat is afgerond. Verder is nog onderzoek verricht naar een transporteur c.q. mestintermediair met betrekking tot fraude rond co-vergisting en liep er een onderzoek naar fraude met GLB-subsidies.

In 2024 zijn er geen FEK-zaken en IOD-onderzoeken ingeleverd. Wel lopen er op 31 december 2024 meerdere strafrechtelijke onderzoeken bij de NVWA-IOD en FEK naar diverse modus operandi op het meststoffendomein. Daarnaast vond er onderzoek plaats naar fraude met subsidies dat raakt aan mest-fraude. Deze worden in 2025 ingeleverd bij het Functioneel Parket.

²² Locatie-onafhankelijke controles (Intermediaire onderneming, Covergisting, Vervoer meststoffen, Export mest, Onafhankelijke monstername) hebben voor ongeveer 90% tot 95% plaats bij intermediaire ondernemingen. Deze controles zijn onderdeel van de aan intermediairs toegerekende controles in tabel 12 en 16 en de tabel in bijlage 2. Om die reden zijn de aantallen controles in tabel 17 en de aantallen controles intermediaire ondernemingen in de tabel fysieke controles in bijlage 2 niet 1-op-1 te vergelijken.

²³ 1 RvB is niet meegeteld. Dit betrof twee afdoeningen waarbij alleen de zwaarste meetelt.

²⁴ 3 RvB (TBM) zijn wel opgemaakt bij controle, maar betroffen dierlijke bijproducten.

3.2.2 Preventieve maatregelen – Informatie uitwisseling

Tabel 18: Informatie-uitwisseling

Samenwerkingspartners	Aantal dataleveringen 2018	Aantal dataleveringen 2022	Aantal dataleveringen 2023	Aantal dataleveringen 2024
Omgevingsdienst	20	74	44	9
Politie	8	10	1	2
NVWA	30	16	53	7
Waterschappen	158	203	206	52
Belastingdienst	21	51	71	19
Gemeentes	18	15	1	2
Provincies	18	11	20	3
Rijkswaterstaat	12	12	0	0
Totaal	285	392	396	94

Onderdeel van de VHS Mest is de bevordering van de uitwisseling van informatie. RVO is in 2024 overgestapt naar een nieuw workflow systeem voor het afhandelen van gegevensvragen. Voor een gedeelte van 2024 bood dit systeem niet de mogelijkheid om de opdrachtgever te registreren. Deze mogelijkheid is later toegevoegd. De cijfers over de gegevensuitwisseling in 2024 laten om die reden een lager en niet compleet niveau zien ten opzichte van de voorgaande jaren.

3.2.3 Voortgang implementatie VHS Mest in 2024

Ter versterking van de inzet op controle en handhaving van het mestbeleid is in september 2018 de VHS Mest gepubliceerd. Sindsdien wordt gewerkt aan de uitvoering hiervan. In de op dit moment geldende derogatiebeschikking (2022/2069/EU) is de verplichting opgenomen om de VHS Mest voort te zetten. Dit betreft de voortzetting van het risicogericht handhaven, ontwikkelen van slimme methoden van controles zodat toezicht en handhaving doeltreffend en doelmatig kan worden ingezet en de voortzetting van het gebiedsgericht handhaven in de huidige risicogebieden met een uitbreiding naar nieuwe gebieden waar de risico's op niet naleving van de mestregelgeving groot is. Op 31 mei 2023 is een update van de VHS Mest 'Voortgang en voortzetting versterkte handhavingsstrategie mest' uitgebracht²⁵ met daarin de voortgang van de VHS Mest en de inzet voor de komende jaren. Jaarlijks worden de ontwikkelingen gemonitord via deze rapportage.

Gebiedsgericht handhaven

Als neergelegd in hoofdstuk 4.1.1 van de VHS Mest wordt met samenwerkingspartners (waterschappen, omgevingsdiensten, gemeentes en provincies) in de geïdentificeerde gebieden (de Peel, de Gelderse Vallei en Twente) op een intensieve en gecoördineerde manier uitvoering gegeven aan de operationele handhaving. Ook het Openbaar Ministerie en de Nationale Politie worden waar nodig betrokken.

De samenwerking bij gebiedsgericht handhaven levert naast het opsporen van niet naleving, inzichten in het gezamenlijk handhaven wat bijdraagt aan meer waarnemingen op de bedrijven en een verbreding van de vakkennis op milieubelastende activiteiten in het buitengebied in combinatie met mest. Er zijn op dit moment drie regio's waar deze samenwerking wordt uitgevoerd. Dit zijn De Peel, Twente en de Gelders Vallei. Deze regio's zijn in 2018 als risicogebieden aangemerkt waar een verhoogd risico is op niet naleving van de mestregelgeving.

²⁵ Kamerstuk 33037, nr. 495

De samenwerking in de risicogebieden krijgt vorm door gezamenlijke analyses en controles op inspectielocaties voor te bereiden en uiteindelijk te gaan bezoeken. Dit gebeurt aan de hand van het vormen van een gezamenlijk risicobeeld voor een gebied, het gezamenlijk analyseren van gegevens die beschikbaar zijn vanuit de verschillende toezichthouders, het gezamenlijk risicogerichte inspecties uitvoeren én het toepassen van een consistente interventiemix. Dit heeft de laatste jaren tot een multidisciplinaire samenwerking geleid waarbij GGH onderdeel is geworden van de normale manier van werken en dat succesvolle controles oplevert. Ook helpt het netwerk, dat met GGH is ontstaan, alle toezichthouders in het dagelijkse werk doordat ze elkaar beter kunnen vinden als er problemen of vragen zijn in een bepaald gebied.

In de huidige derogatiebeschikking (artikel 4, lid 6b) is een verplichting opgenomen over de voortgang en uitbreiding van de VHS Mest. Dit betreft de voortzetting van de versterkte handhaving in De Peel, Gelderse Vallei en Twente, die zijn aangemerkt als gebieden met een hoog risico van opzettelijke niet-naleving van de nationale regels voor dierlijke mest; deze versterkte handhavingstrategie wordt voor eind 2025 geleidelijk uitgebreid tot alle regio's waar uit de beoordeling blijkt dat zij zich in een gebied met een hoog risico bevinden, rekening houdend met de derogatie opgedane ervaring en de beste praktijken.

De analyse voor uitbreiding van GGH naar alle risicogebieden is in 2024 gestart en de besluitvorming wordt naar verwachting in de zomer van 2025 afgerond. Vanaf het najaar 2025 wordt vervolgens in alle risicogebieden op risicogerichte manier samengewerkt met de diverse toezichthoudende instanties. Dit geldt zowel voor de analyses en de controles als de kennisdeling, de gezamenlijke communicatieproducten en de ontmoetingen tussen toezichthouders.

Voor de drie regio's zijn in 2024 de afspraken van voorgaande jaren voortgezet. Zowel voor de Gelderse Vallei als voor Twente is afgesproken dat er minimaal 15 bedrijven per gebied gezamenlijk worden geïnspecteerd. Voor de Peel (Brabant-Oost en Limburg-Noord) is de afspraak om 30 dossiers gezamenlijk in onderzoek te nemen en af te ronden. Deze gezamenlijke inspecties worden geïnitieerd door data-analyse vanuit de RVO, bestaande uit een combinatie van bestaande jaarplannen van de partners en/of door signalen/meldingen van één van de partners. De mogelijke adressen/controles vanuit de analyses komen uiteindelijk tot stand via het analistenteam, dat bestaat uit vertegenwoordigers van alle bij de handhaving in het gebied betrokken partijen. Het analyseren van casussen ingebracht bij een expertiseteam gebeurt als één van de GGH samenwerkingspartners signaleert dat er op een bedrijf zaken spelen die buiten de eigen bevoegdheid vallen zodat hier gezamenlijk met andere toezichthouders en met andere expertises onderzoek naar wordt gedaan. Dit kan leiden tot een gemeenschappelijke controle.

Vervolgens wordt aan het begin van het nieuwe kalenderjaar teruggeblikt op het afgelopen jaar door middel van een evaluatie met alle betrokken partners. Ook begin 2025 heeft dit plaatsgevonden. Algemeen beeld van de evaluatie is dat men tevreden is over de samenwerking en dat er weer stappen zijn gezet in de professionalisering van de samenwerking. De analyses en de expertiseteams hebben goede onderzoeken opgeleverd. Daarnaast is samengewerkt aan complexe zaken met een goed resultaat. In de volgende paragraaf wordt nader ingegaan op de analyses en de onderzoeken.

Toelichting op de GGH analyses en onderzoeken in 2024

In 2024 was er bijzonder aandacht voor stoppende bedrijven waarbij is gefocust op het op de juiste wijze verantwoorden van de voorraden mest in de opslagen. De werkwijze en de controles bij stoppende bedrijven is met elkaar gedeeld en begin 2025 zijn deze afspraken vastgelegd. Bedrijven die stoppen worden vervolgens met elkaar gedeeld en er worden vervolgens afspraken gemaakt voor gezamenlijke bezoeken. De voorbeelden worden hieronder toegelicht. Deze voorbeelden zijn niet uitputtend.

- In 2024 is ook een risico gedetecteerd ten aanzien van bedrijven die hun mestvoorraden op papier laten oplopen, waardoor het lijkt dat ze minder hoeven af te voeren en te verantwoorden. Hierbij is ook gekeken of de mestvoorraad groter was dan de mogelijke (werkelijke) opslagcapaciteit op het bedrijf (op basis van vergunningen). Vervolgens is bij een tiental bedrijven waarbij de mestvoorraad veel groter was dan de opslagcapaciteit volgens de gegevens van de omgevingsdiensten nader onderzoek gehouden. Dit heeft geleid tot een hoog percentage niet-akkoorden van de onderzoeken wat duidt op niet-naleving van de regelgeving. De zaken liggen nog voor bij het Collega van Beroep voor Bedrijfsleven.

- Een grote gezamenlijke actie met meerdere toezichthouders kwam voort uit het expertiseteam en dat was aangedragen door een bij GGH betrokken waterschap en betrof een bedrijf met meerdere locaties dat op meerdere vlakken niet handelde conform de wet- en regelgeving. In 2024 is dit nader geanalyseerd en dit heeft begin 2025 geresulteerd in een gezamenlijk inval op alle locaties waarbij ook diverse overtredingen zijn vastgesteld. Het betrof een gezamenlijke handhavingsactie met gemeente, waterschap, Omgevingsdienst ODBN, Arbeidsinspectie, politie, RVO, NVWA en later Dierwelzijn. De acties hebben uiteindelijk plaatsgevonden op 13 februari 2025 en 19 maart 2025. Voor 17 zaken (wettelijke voorschriften) is een boete of bestuurlijke sanctie opgelegd bij deze ondernemer. De verdere afloop zal in de loop van 2025 duidelijk worden.
- Intermediairs vormen vaak een spil als het gaat om het niet naleven van de mestregelgeving. Vanuit omgevingsdiensten en NVWA krijgt deze groep dan ook de nodige aandacht. Op dit moment loopt er nog een onderzoek naar een intermediair die vanuit de omgevingsdiensten is aangedragen voor een inspectie i.v.m. opslag van mest-achtige stoffen waarbij ook sprake is van mestverwerking. Deze inspectie loopt nog.
- Dierrechteninspecties van de NVWA, controles of het aantal gehouden dieren in overeenstemming is met het aantal pluimveerechten, varkensrechten of fosfaatrechten voor melkvee, worden gezamenlijk met GGH partners gedaan voor controles op de milieuvergunning (omgevingsvergunning), voor de juist vergunde dieren aantallen. Daarbij wordt dit soms ook gecombineerd met de controle op de werking van de luchtwassers en afzet van spuiwater vanuit de luchtwassers.

De NVWA kreeg in 2024 ook meer meldingen voor het uitvoeren van inspecties van de GGH partners. In 2024 betrof het totaal 15 meldingen. Per melding wordt besloten hoe en met wie de melding wordt opgepakt. Hiervoor vindt overleg tussen de partners plaats. Opvallend is de toename van het aantal meldingen in 2024. Dit was bijna 4 maal zoveel als in 2023. Dit resultaat volgt mede uit de goede samenwerking en inzet van de GGH. Deze meldingen hebben geleid tot divers inspecties zoals hierboven genoemd.

Terugkijkend is er in 2024 door de analisten een aantal effectieve analyses opgeleverd en heeft de uitvoering doeltreffende controles opgeleverd.

Risicovolle schakels

Naast gebiedsgerichte handhaving wordt vanuit de VHS Mest ingezet op extra handhaving van risicovolle schakels in de mestketens, zoals intermediaire ondernemingen, covergisters, mest ontvangende bedrijven en varkensbedrijven.

Bij varkensbedrijven is de fraudeprikkel aanwezig vanwege de hoge kosten voor mestafvoer. Varkensbedrijven hebben vaker een hoger volume mest dat afgezet moet worden omdat ze over weinig landbouwgrond beschikken waardoor de totale kosten voor mestafvoer op bedrijfsniveau hoog zijn. Er is daarom een hoger risico op niet naleving van de mestregelgeving bij deze groep en in de keten waar deze doelgroep zaken mee doet, zoals het bij het gebruik, vervoer of verwerken van de dierlijke mest. Bij deze doelgroep worden er daarom jaarlijks extra risicogerichte controles uitgevoerd. Ook zien we dat varkensbedrijven zich meer gaan bezig houden met intermediaire activiteiten zoals mestverwerking en vervoer van mest.

Bij de handhaving op intermediairs wordt samengewerkt tussen de NVWA-Divisie Inspectie/Expertise, NVWA-IOD, RVO en OM, waarbij gerichte controles worden uitgevoerd bij intermediairs die extra aandacht vragen. Intermediairs vormen meestal de spil als het gaat om het niet naleven van de mestregelgeving. Door opsporing van de handhavende instanties en via signalen van handhavers blijkt dat intermediairs diverse methoden kunnen toepassen bij het vervoer van mest om de regelgeving te omzeilen of anders te laten voorkomen dan de werkelijkheid. Naast de intensievere handhaving op deze groep wordt daarom ook ingezet het beter borgen van het transport. Met de invoering van het rVDM is hier al een grote stap in gezet, maar er is nog meer nodig om ondernemers die het niet volgens de regels willen doen, lastig te maken de regels te omzeilen. Zie ook hiervoor ook de paragraaf over onderzoek GR-GPS voor voertuigen. Het doel is om door intensieve controles de intermediairs er toe te bewegen de regels na te leven.

Bij covergisting worden mest en toegestane reststromen en afvalstromen vergist en wordt energie of groengas opgewekt. Wanneer men dierlijke mest vergist moeten in eigen administratie gegevens bijgehouden worden over in- en uitgaande producten over aard, herkomst en samenstelling van de mest en de dierlijke mest vergiste afval- en reststoffen, alsmede over de dosering daarvan. Vaak is de administratie onvoldoende, en onvoldoende transparant, waardoor het moeilijk is om te toetsen welke afval- en reststoffen zijn gebruikt. Bij covergisting bestaat altijd het risico van mengen van schadelijke stoffen die anders tegen aanzienlijke kosten naar een afvalverwerker zouden moeten afgevoerd. Bij covergisters richt de controle zich daarom op de aanwezigheid van een inzichtelijke administratie, het gebruik van een minimum hoeveelheid van 50% dierlijke mest en het gebruik van toegelaten co-materialen (bijlage Aa van het URM).

Wet Bibob

De Wet Bibob staat voor 'Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur'. Deze wet geeft overheidsinstanties de mogelijkheid om de achtergrond van bedrijven en personen met wie zij zaken doen, te screenen. Er wordt op dit moment verkend of werking van het instrument Bibob verder geoptimaliseerd kan worden, zodat malafide ondernemers effectiever aangepakt kunnen worden. Eind 2024 is hiervoor een werkgroep opgericht door het ministerie, waarin het Ministerie van LNV, RVO en het OM samen kijken naar de bredere mogelijkheden voor het toepassen van Bibob.

Automatisering

Als beschreven in de VHS Mest in hoofdstuk 4.2 wordt ingezet op toezicht en slimmer handhaven door optimaal gebruik van datatechnologie. Door slim gebruik te maken van een grote hoeveelheid databronnen en moderne technieken (datascience om voorspellend te kunnen selecteren, realtime verantwoording, sensoren, doorstroommeters, 'near infrared spectroscopy' (NIRs)) nemen de mogelijkheden voor digitaal handhaven toe en kan beter ingespeeld worden op afwijkend gedrag of patronen. Dit leidt tot het vergroten van de pakkans door het versterken van de informatiepositie (signalen, netwerken en dosieropbouw) en zichtbaar optreden in risicogebieden. Daarbij is het doel dat de tijd tussen het uitschrijven van een boete en het daadwerkelijk ontvangen ervan door de overtreder aanzienlijk korter wordt (lik-op-stukbeleid). Deze acties moeten leiden tot een betere naleving van de regelgeving. Deze ontwikkeling loopt langs twee initiatieven: (1) het realtime melden en volgen van mesttransporten (rVDM) en (2) de Control Room.

rVDM

Het rVDM is 1 januari 2023 van start gegaan voor het vooraf melden van het vervoer van dierlijke mest binnen Nederland en op 1 januari 2024 is de koppeling van de import en export van mest aan het rVDM toegevoegd. Met rVDM leveren ondernemers vooraf alle transportgegevens digitaal en realtime aan en worden deze vooraf gecontroleerd om dierlijke mest te mogen vervoeren. Dit biedt meer inzicht in, en een betere verantwoording van de meststromen is ontstaan voor toezicht en handhaving door de NVWA en RVO. Met rVDM worden geautomatiseerde controles en signaleringen uitgevoerd om vast te stellen of de juiste en actuele gegevens gemeld worden waardoor gericht en realtime gecontroleerd kan worden op afwijkende transportbewegingen en onregelmatigheden. Hierdoor wordt ook de beschikbare handhaving capaciteit efficiënter ingezet wat de pakkans bij overtredingen vergroot. Wij zien dat het gebruik van rVDM goed is overgenomen in de sector.

Controlroom

De Control Room is een belangrijke schakel tussen de beschikbare data in de mestketen en de fysieke en administratieve handhaving van NVWA en RVO. Op een data gedreven manier worden analyses omgezet naar inzichten en informatie voor beide organisaties.

Door het efficiënt ontsluiten van beschikbare data, ondersteunt de Control Room toezichthouders en handhavers van NVWA en RVO bij hun taken en brengt het actuele trends en ontwikkelingen in beeld. Door het inzetten van slimme datatechnologie en data science is het uiteindelijke doel, dat de Control Room op basis van herkenning van patronen, gevallen van niet- naleving voorspellend kan selecteren.

Data gedreven werken gaat over een balans vinden tussen risicogericht en exploratief toezicht waarbij datamodellen gevalideerd worden in de praktijk en nieuwe modus operandi ontdekt kunnen worden en we ons steeds beter kunnen richten op de risicovolle schakels in de mestketen.

De ontwikkeling van deze innovatieve methoden van controle versterkt de informatiepositie voor de handhaving om beter risicogericht te kunnen optreden. De Control Room is hierbij een hulpmiddel dat ondersteunend is aan het toezicht en de handhaving. De toezichthouders van de NVWA en RVO nemen op basis van deze informatie de juiste besluiten en vervolgacties. De inzet is vervolgens om via risicogericht handhaven op een doeltreffende en effectieve manier het naleefgedrag positief te beïnvloeden.

Onderzoek GR/GPS

In de mestregelgeving zijn voor intermediairs die dierlijke mest vervoeren regels opgenomen ten aanzien van het vervoer om zo te borgen dat dierlijke mest daadwerkelijk en aantoonbaar wordt getransporteerd van en naar het opgegeven bedrijf of de opgegeven intermediaire onderneming. Intermediairs moeten hiervoor verplicht hun mesttransportmiddelen uitrusten met zogenoemde satellietvolgapparatuur (GPS-apparatuur) en apparatuur die de gegevens van een mesttransport automatisch vastlegt (GR-apparatuur). Voor drijfmest moet automatisch een mestmonster worden genomen. Door de GR-GPS apparatuur worden controle instanties in staat gesteld om achteraf bijvoorbeeld de route van het vervoer van dierlijke meststoffen met zekerheid te reconstrueren. In de aanpak van mestfraude en het verbeteren van de naleving speelt de GR-GPS-apparatuur een belangrijke rol.

In de Kamerbrief van mei 2023²⁶ wordt melding gemaakt over de storingsgevoeligheid van de GR/GPS apparatuur. Daarom is in 2024 een onderzoek gestart naar een “Marktonderzoek vervangende of hernieuwde technieken voor GR apparatuur bij transport van dierlijke mest”. Hierin wordt onderzoek gedaan naar bewezen technieken en innovaties rondom het volgen van transportmiddelen en vastleggen van transportgegevens van dierlijke mest en op bruikbaarheid voor de realtime verantwoording van mesttransporten. De resultaten van het onderzoek worden in de tweede helft van 2025 verwacht. Dit moet uiteindelijk leiden tot een keuze voor het aanpassen of vervangen van het huidige GR-GPS systeem op de voertuigen en de mogelijkheid om de routinformatie beschikbaar te stellen voor de overheid. De uiteindelijke inzet hierbij is een systeem waarbij het transport van dierlijke mest nog beter en betrouwbaar en realtime kan worden gevolgd.

NMR en NIRS

Elke vrachtwagenlading dierlijke drijfmest die van eigenaar of locatie wisselt, wordt door een geaccrediteerd laboratorium bemonsterd en geanalyseerd op totaal fosfaat en totaal stikstof. De afgelopen jaren is onderzocht of de ontwikkeling van de Near Infrared Spectroscopy (NIRs) door de overheid ingezet kan worden voor de verantwoording van nutriënten en de analyse van de waterkwaliteit. In de Kamerbrief van 31 mei 2023²⁷ is gemeld dat de onderzoeken van NIRS op dit moment nog niet de gewenste resultaten geven, omdat de spreiding in de met NIRS verkregen waarden in de gehalten van stikstof en fosfaat te groot is.

In 2024 zijn onderzoeken gestart hoe Nucleaire Magnetische Resonantie (NMR) metingen kunnen ondersteunen bij de nutriëntenbepaling bij het transport van dierlijke mest. In 2025 worden deze onderzoeken voortgezet. Na afronding van de onderzoeken zal duidelijk zijn of NMR metingen betrouwbaar en in de praktijk uitvoerbaar zijn en hiermee kansrijk zijn voor het bepalen van stikstof en fosfaat bij transporten van dierlijke mest.

²⁶ Kamerstuk 33037, nr. 495

²⁷ Kamerstuk 33037, nr. 495

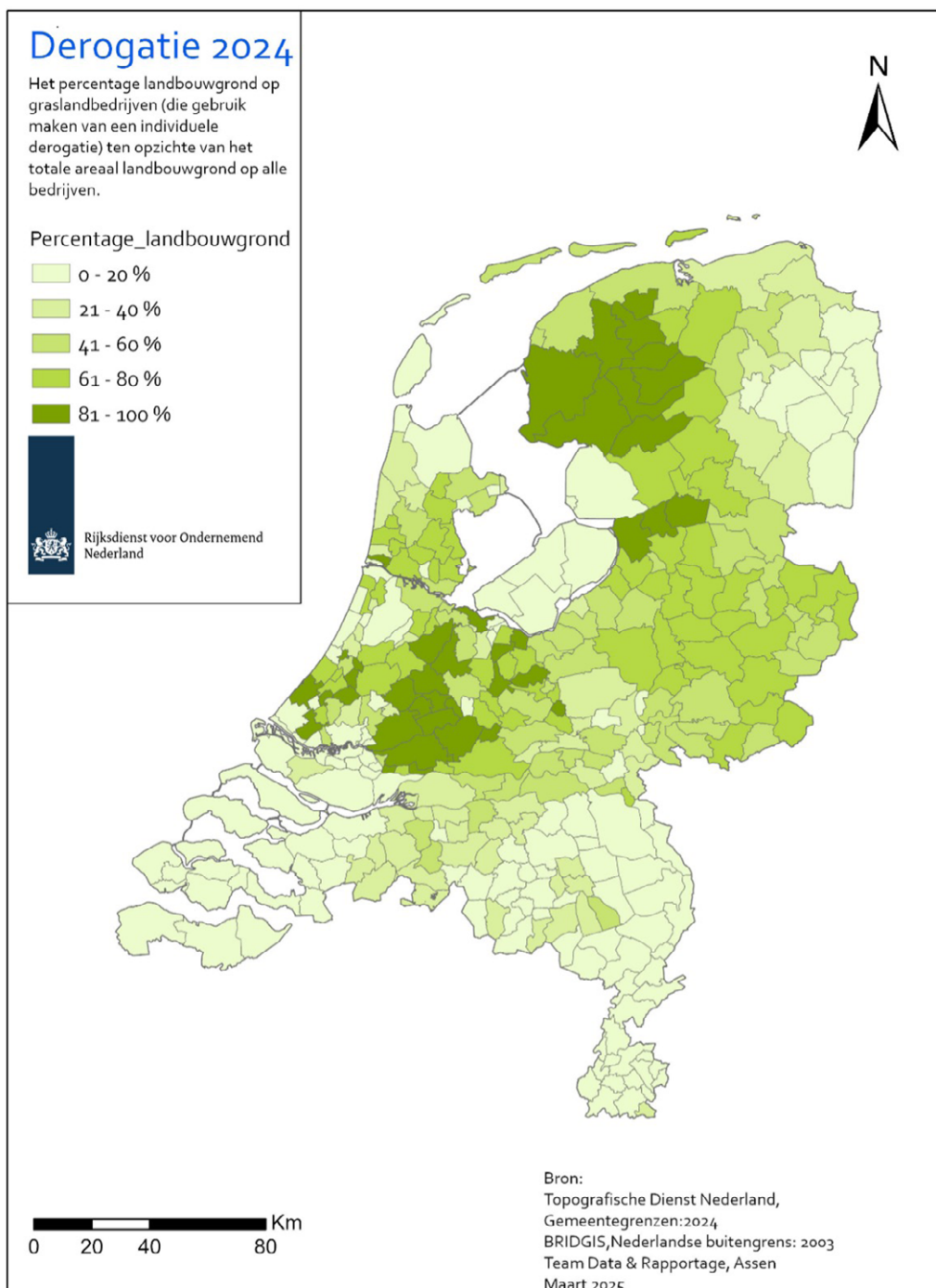
Taskforce mestmarkt

Door de afbouw van derogatie (afname van de mestplaatsingsruimte op een derogatiebedrijf naar 170 kilogram stikstof per hectare in 2026), de invoering van bufferstroken, de aanwijzing van NV-gebieden en de natte weersomstandigheden in 2023 en in het voorjaar 2024, is de druk op de mestmarkt de afgelopen jaren toegenomen en zal naar verwachting verder toenemen. Door de ontstane druk op de mestmarkt is er een disbalans tussen vraag en aanbod van mest.

Onder leiding van het Ministerie van LNV is een taskforce mestmarkt opgezet. Binnen deze taskforce voeren het ministerie, NVWA en RVO gezamenlijk regie over inzet en voortgang van diverse maatregelen. Er is gekozen om via een projectmatige aanpak potentiële risico's en urgente issues van de toenemende druk op de mestmarkt in beeld te brengen.

De taskforce werkt met een aantal werkgroepen die vanuit NVWA en RVO worden getrokken en die de taskforce ondersteunen. De werkgroepen voorzien in een mestmonitoring met de actuele situatie en trends van de mestmarkt, zoals mestopslag, mestafzet en dierenaantallen, en gerichte handhaving op die bedrijven die mogelijk de mestregelgeving niet naleven op basis van signalen uit de mestmonitoring.

Bijlage 1



Derogatie 2024

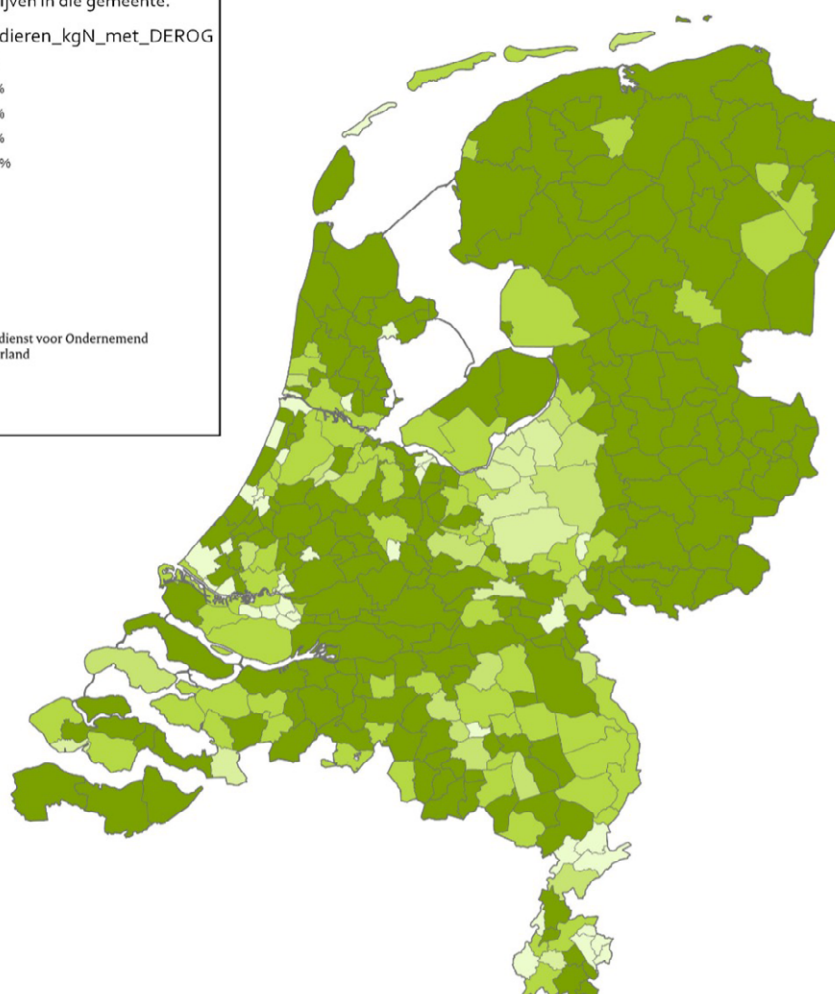
Het percentage graasdieren
-omgerekend naar kg stikstof- op
graslandbedrijven (die gebruikmaken
van een individuele derogatie) ten
opzichte van het totaal aantal
graslandbedrijven in die gemeente.

Perc_graasdieren_kgN_met_DEROG

- 0 - 20 %
- 21 - 40 %
- 41 - 60 %
- 61 - 80 %
- 81 - 100 %



Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland



0 20 40 80 Km

Bron:
Topografische Dienst Nederland, Gemeentegrenzen; 2024
BRIDGIS, Nederlandse buitengrens; 2003
Team Data & Rapportage, Assen
Maart 2025

Derogatie 2024

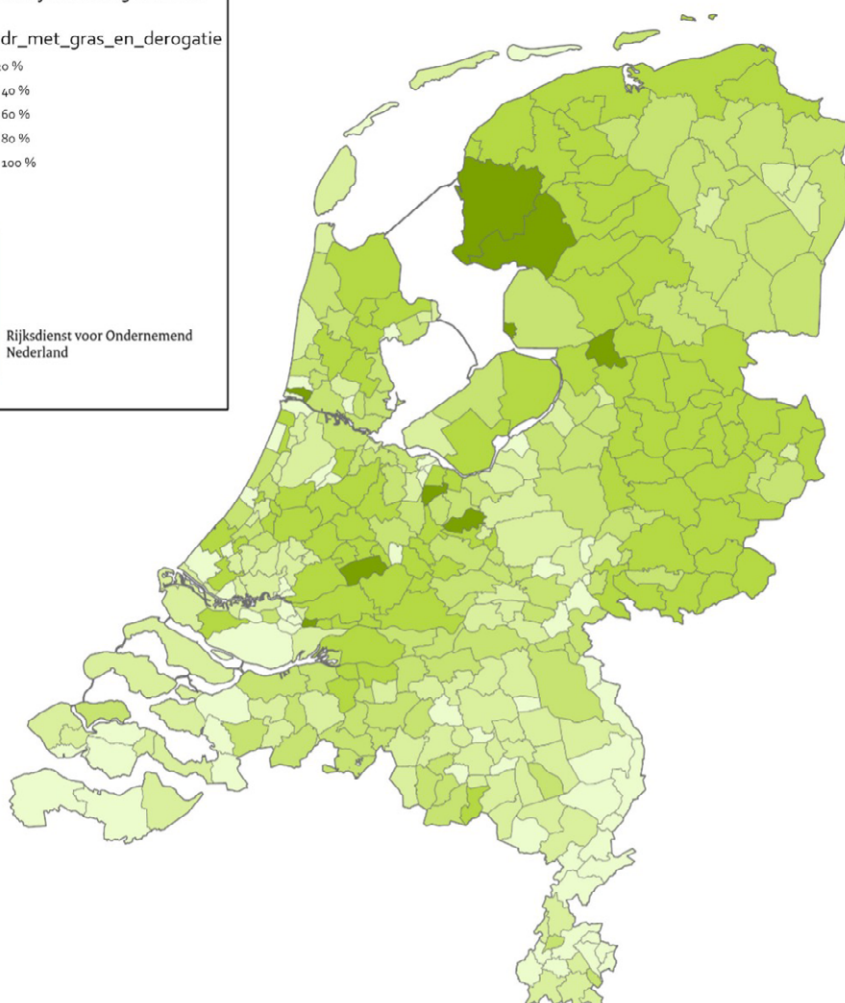
Het percentage graslandbedrijven
(dat gebruik maakt van een
individuele derogatie)ten opzichte
van het totaal aantal
graslandbedrijven in die gemeente.

perc_bedr_met_gras_en_derogatie

- 0 - 20 %
- 21 - 40 %
- 41 - 60 %
- 61 - 80 %
- 81 - 100 %



Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland



0 20 40 80 Km

Bron:
Topografische Dienst Nederland, Gemeentegrenzen; 2024
BRIDGIS, Nederland buitengrens; 2003
Team Data & Rapportage, Assen
Maart 2025

Bijlage 2 Controleresultaten administratief 2024

Nederland totaal		2024						
Administratieve controle resultaten	Aantal bedrijven	Totaal feiten	Akkoord	Niet-Akkoord	Waar-schuwing	Last onder dwangsom	Boetes	Opgelegd Boete Bedrag
Rundveebedrijf	21.280	1.204	456	748	365	36	157	€ 2.581.064
Varkensbedrijf	1.924	329	150	179	76	7	41	€ 790.230
Pluimveebedrijf	1.342	90	49	41	8	12	7	€ 1.100
Akkerbouwbedrijf	18.186	359	143	216	91	50	23	€ 214.392
Gemengde bedrijven	295	25	5	20	11	0	4	€ 12.555
Overige mestproducerende bedrijven	5.662	323	165	158	37	38	16	€ 51.739
Overige bedrijven	2.961	1.244	360	884	154	156	28	€ 207.912
Intermediaire onderneming	1.832	8.865	5.535	3.330	1.813	24	203	€ 2.837.814
Totaal	53.482	12.439	6.863	5.576	2.555	323	479	€ 6.696.806

De Peel		2024						
Administratieve controle resultaten	Aantal bedrijven	Totaal feiten	Akkoord	Niet-Akkoord	Waar-schuwing	Last onder dwangsom	Boetes	Opgelegd Boete Bedrag
Rundveebedrijf	2.339	144	56	88	48	0	19	€ 561.259
Varkensbedrijf	877	182	93	89	37	2	16	€ 47.024
Pluimveebedrijf	403	37	21	16	2	5	3	€ 300
Akkerbouwbedrijf	3.162	76	30	46	15	16	6	€ 92.730
Gemengde bedrijven	61	12	3	9	3	0	2	€ 11.955
Overige mestproducerende bedrijven	914	71	37	34	6	9	2	€ 1.000
Overige bedrijven	534	199	62	137	21	31	13	€ 94.719
Intermediaire onderneming	549	2.322	1.683	639	21	5	58	€ 902.736
Totaal	8.839	3.043	1.985	1.058	153	68	119	€ 1.711.723

Veluwe		2024						
Administratieve controle resultaten	Aantal bedrijven	Totaal feiten	Akkoord	Niet-Akkoord	Waar-schuwing	Last onder dwangsom	Boetes	Opgelegd Boete Bedrag
Rundveebedrijf	1.321	79	27	52	12	3	15	€ 63.845
Varkensbedrijf	131	14	5	9	4	1	2	€ 303.133
Pluimveebedrijf	215	9	4	5	1	1	0	€ 0
Akkerbouwbedrijf	455	12	6	6	3	1	2	€ 85.972
Gemengde bedrijven	70	3	0	3	3	0	0	€ 0
Overige mestproducerende bedrijven	297	12	9	3	0	0	0	€ 0
Overige bedrijven	86	239	18	221	9	5	1	€ 1.670
Intermediaire onderneming	113	471	309	162	4	0	20	€ 84.010
Totaal	2.688	839	378	461	36	11	40	€ 538.630

Twente		2024						
Administratieve controle resultaten	Aantal bedrijven	Totaal feiten	Akkoord	Niet-Akkoord	Waar-schuwing	Last onder dwangsom	Boetes	Opgelegd Boete Bedrag
Rundveebedrijf	1.872	100	38	62	29	5	17	€ 238.510
Varkensbedrijf	181	19	5	14	4	1	6	€ 134.294
Pluimveebedrijf	80	3	3	0	0	0	0	€ 0
Akkerbouwbedrijf	832	9	2	7	3	0	0	€ 0
Gemengde bedrijven	36	1	1	0	0	0	0	€ 0
Overige mestproducerende bedrijven	297	19	10	9	4	2	0	€ 0
Overige bedrijven	101	60	26	34	8	6	2	€ 23.440
Intermediaire onderneming	120	483	367	116	11	2	13	€ 12.700
Totaal	3.519	694	452	242	59	16	38	€ 408.943

Overig Nederland		2024						
Administratieve controle resultaten	Aantal bedrijven	Totaal feiten	Akkoord	Niet-Akkoord	Waar-schuwing	Last onder dwangsom	Boetes	Opgelegd Boete Bedrag
Rundveebedrijf	15.748	881	335	546	276	28	106	€ 1.717.450
Varkensbedrijf	735	114	47	67	31	3	17	€ 305.780
Pluimveebedrijf	644	41	21	20	5	6	4	€ 800
Akkerbouwbedrijf	13.737	262	105	157	70	33	15	€ 35.691
Gemengde bedrijven	128	9	1	8	5	0	2	€ 600
Overige mestproducerende bedrijven	4.154	221	109	112	27	27	14	€ 50.739
Overige bedrijven	2.240	746	254	492	116	114	12	€ 88.084
Intermediaire onderneming	1.050	5.589	3.176	2.413	1.777	17	112	€ 1.838.368
Totaal	38.436	7.863	4.048	3.815	2.307	228	282	€ 4.037.510

Controleresultaten fysiek 2024

2024	Type bedrijf	Totaal aantal bedrijven	Aantal controles	Aantal controles Niet-Akkoord	Aantal unieke bedrijven gecontroleerd	Aantal unieke bedrijven Niet-Akkoord	Toezicht intensiteit	Handhaving percentage
Nederland	Totaal	53.482	3862	503	2055	449	4%	22%
	Rundvee	21.280	1002	234	931	226	4%	24%
	Varkens	1.924	144	28	125	28	6%	22%
	Pluimvee	1.342	16	8	15	8	1%	53%
	Akkerbouw	18.186	125	17	116	17	1%	15%
	Gemengde bedrijven	295	34	9	33	9	11%	27%
	Overige mestproducerende bedrijven	5.662	33	4	32	4	1%	13%
	Intermediair	1.832	2071	169	546	125	30%	23%
	Overige bedrijven	2.961	437	34	257	32	9%	12%
De Peel	Subtotaal	8.839	1116	116	510	98	6%	19%
	Rundvee	2.339	140	28	127	26	5%	20%
	Varkens	877	89	13	73	13	8%	18%
	Pluimvee	403	3		3	0	1%	0%
	Akkerbouw	3.162	34	3	33	3	1%	9%
	Gemengde bedrijven	61	6		6	0	10%	0%
	Overige mestproducerende bedrijven	914	5	1	5	1	1%	20%
	Intermediair	549	625	61	170	46	31%	27%
	Overige bedrijven	534	214	10	93	9	17%	10%
Twente	Subtotaal	3.519	223	36	172	36	5%	21%
	Rundvee	1.872	94	22	86	22	5%	26%
	Varkens	181	19	2	16	2	9%	13%
	Pluimvee	80	1	1	1	1	1%	0%
	Akkerbouw	832	5	1	5	1	1%	20%
	Gemengde bedrijven	36	7	1	6	1	17%	17%
	Overige mestproducerende bedrijven	297	1	0	1	0	0%	0%
	Intermediair	120	82	9	44	9	37%	20%
	Overige bedrijven	101	14	0	13	0	13%	0%

2024	Type bedrijf	Totaal aantal bedrijven	Aantal controles	Aantal controles Niet-Akkoord	Aantal unieke bedrijven gecontroleerd	Aantal unieke bedrijven Niet-Akkoord	Toezicht intensiteit	Handhaving percentage
Gelderse Vallei	Subtotaal	2.688	173	36	130	35	5%	27%
	Rundvee	1.321	59	21	55	20	4%	36%
	Varkens	131	6	3	6	3	5%	50%
	Pluimvee	215	1	1	1	1	0%	100%
	Akkerbouw	455	1		1	0	0%	0%
	Gemengde bedrijven	70	6	2	6	2	9%	33%
	Overige mestproducerende bedrijven	297	2	1	2	1	1%	50%
	Intermediair	113	65	4	38	4	34%	11%
	Overige bedrijven	86	33	4	21	4	24%	19%
Overig	Subtotaal	38.436	2350	315	1243	280	3%	23%
	Rundvee	15.748	709	163	663	158	4%	24%
	Varkens	735	30	10	30	10	4%	33%
	Pluimvee	644	11	6	10	6	2%	60%
	Akkerbouw	13.737	85	13	77	13	1%	17%
	Gemengde bedrijven	128	15	6	15	6	12%	40%
	Overige mestproducerende bedrijven	4.154	25	2	24	2	1%	8%
	Intermediair	1.050	1299	95	294	66	28%	22%
	Overige bedrijven	2.240	176	20	130	19	6%	15%

Dit is een uitgave van:
**Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid
en Natuur**

Versie: 1.0

juni 2025